24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6415 — 14 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1907 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 14 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1325 — 27 Fevrier 1907 — 24me année № 6415

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ" ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 80 Ղրշ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 25 Ֆրք.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

20 հատ 1 ղրուշից փուլ
1 մեծ.ի հաշուով կ'ընդունուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اره ولك
درعلیه ده غلطه ده اره ولك غزته سی اداره خانه سی

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ԿԱՅՍ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ
ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊԵԱՆ

(Բ. ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՄԱՍ)

Իր տեղեկագրին մէջ, Տօքթ. Եաղուպեան պատմեց մանրամասնաբար հայ և օտար վիրաբոյժներու կատարած հետաքրքրական գործողութիւնները. Ճէմիլ փաշայի, Գամպուրօղլու փաշայի, Լառոթի, Սիօթիսի, Տընիի, Տալլասի, Բասլիտասի, Նազըմ Շէրէֆէտտինի, Մաքբիի, Ըզկուռաէոսի, Կայս. Բժշկական Ընկերութեան ներկայացուցած կարեւոր աշխատութիւններն ա'յնպիսի լաւ ուսումնասիրութեամբ և ա'յնպիսի անկողմնակալ շրջահայեցութեամբ՝ նկարագրեց որ ներկայ ունկնդիրներուն մեծ գոհունակութիւն պատճառեց: Ցեղակցական ազնուասիրտ զգացումով՝ մասնաւոր գովաբանութեամբ մը շեշտեց Տօքթ. Զարդարի վիրաբուժական կարողութիւնն ու աշխատութիւնները, ցաւ յայտնելով միանգամայն՝ որ Ընկերութեան նիստերէն անգամ մը գէթ չպակսող այդ վաստակաւոր անդամը, այժմ իր բացակայութիւններովը միայն սկսած էր փայլիլ հոն:

Չի մոռցաւ յիշատակել նաեւ ուրիշ հայ վիրաբոյժներ, ինչպէս՝ Նաֆիլեան փաշա, Մատթէոսեան, Օրմանեան, Խանճեան և Մալխասեան, որոնք իրենց ընտիր աշխատասիրութիւններով ո'չ նուազ մասնակից գտնուած են Բժշկական Ընկերութեան 1883-1907ի վիրաբուժական կարեւոր շարժումին:

Ունկնդիրները բողոքի ձայներ բարձրացնելու պիտի սկսէին, եթէ Տօքթ. Եաղուպեան յիշած ու գոված ամենազգի վիրաբոյժներու ցանկէն դուրս թողուր ինքզինքը. ինքը՝ որ երբեմն վիրաբուժապետ պուլկարական հիւանդանոցին և նախկին վիրաբոյժ Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցին, իր նշդրակին ժիր գործունէութեան համարը միշտ բերած արձանագրած էր Ընկերութեան տարեգրութիւններուն մէջ:

Տօքթ. Եաղուպեան չմոռցաւ այս' ինքզինքն ալ, և համեստութեան քօղով մը ծածուկ, արագաթռիչ արտասանութեամբ մը յիշեց իր ըրած գործողութիւններն ալ, մանաւանդ՝ վերջի տարիներս պուլկարական Հիւանդանոցին մէջ կատարած խիստ յանդուգն ու ճարտար վիրահատութիւնները, Gastro—entérostomieները, Pylorectomieները, Gastrectomieները, Pneumotomieները, Prostatectomieները, Trépanationները, որովայնի, կուրծքի, ստամոքսի, աղիքներու, միզանցքի, ուղեղի և թոքերու վրայ գործադրած բազմագունակ և բազմատեսակ շա՜տ նրբին կտրել-կարելները՝ գրեթէ մեծ մասամբ յաջողուած, որոնք Կայս. Բժշկական Ընկերութեան Թերթին ու Արձանագրութեանց մէջ խիստ պատուաւոր էջեր գրաւած են արդէն:

Յետադարձ ստատում մը ըրաւ անցեալին վրայ, ու Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ ունեցած իր առաջին պաշտօնավարութեան ժամանակ կատարած գործողութիւնները թուելէ յետոյ, հարեւանցի մը յիշատակեց նաեւ այն աղմուկը, զոր այն ատեն մայրաքաղաքիս Հայ բժշկական դասը յարոյց իրեն դէմ: Կարծեմ 43 բժիշկներու երբեմնի ծանօթ գիտողագիրն այդու ակնարկել ուզեց Տօքթ. Եաղուպեան, այն 43 բժիշկներուն՝ որոնցմէ ոմանք այժմ աշխարհէ մեկնած, երկու հատը կը գտնուէին իր ունկնդիրներուն մէջ:

Վիրաւորուած կամ ցաւած սիրտէ՝ մը արձակուած քա՞ր մըն էր արդեօք, զոր Տօքթ. Եաղուպեան Ցոբելինական բանախօսութեան գրաւիչ հմայքին մէջէն ուղղել ուզեց 43 հայ բժիշկներու հասցէին... չեմ կարծեր: Սկիզբէն մինչեւ վերջը ինք ա'յնչափ փափկանկատ եղաւ, իր խօսքերը, ասութիւնները, բացատրութիւններն ա՛յնչափ ազնուական էին, որ ես աւելի բարեխորհուրդ նպատակ մը նշմարեցի անցեալին համար եղած այդ ասուլային ակնարկին մէջ. ենթադրեցի՝ թէ Տօքթ. Եաղուպեան հասկցնել ուզեց, թէ ամէն ծառ մեծնալէ առաջ տունկ կ'ըլլայ, թէ յարատեւ ջանքը, տոկուն աշխատութիւնը, անկեղծ ուսումնասիրութիւնը անկարողը կարող կ'ընեն ու յառաջդիմութեան մինչեւ գագաթը կը բարձրացնեն: Ո՞վ չի գիտեր թէ Բոծցի, Սըկոն, Լըժառ, Հարթման, Ժալակիէ, Վալթէռ, Թիւֆիէ, Ֆրանսայի արդի այդ հռչակաւոր վիրաբոյժները, չէին երբեմն՝ ի՛նչ որ են այսօր. չունէին այն հմտութիւնը՝ զոր ունին այսօր. չէին երբեմն այն ճարտար վիրահատները՝ զոր են այսօր: Ամէն արուեստ տհասութենէ մը, խակութենէ մը կը յառաջանայ դէպ ի զարգացում, և Տօքթ. Եաղուպեան իր Ցոբելինական ճառովը հաստատելով հաստատեց այս ճշմարտութիւնը, երբ յիսուն տարի առաջ Կ. Պոլսոյ մէջ տիրած վիրաբուժութեան խեղճ վիճակը նկարագրելով, անոր՝ տարիներու ընթացքին մէջ հետզհետէ կրած փոփոխութիւնը, զարգացումը և մեծաքայլ յառաջդիմութիւնը ցոյց տուաւ պերճախօս փաստերով:

Բայց չի հեռանանք Տեղեկագրէն, որ Կայս. Բժշկական Ընկերութեան յիսնամեայ վիրաբուժական գործունէութիւնը այսպէս պատկերացնելէ յետոյ, կը յանգէր լաւ վերջաբանի մը:

Այդ վերջաբանին մէջ Եաղուպեան գոհունակութեամբ կը յայտնէր Թուրքիոյ արդի վիրաբուժութեան խիստ զարգացուն վիճակը, և մեծ հաւատքով մը կը գուշակէր նաեւ անոր լուսաշող ու աւելի պայծառ ապագան, շնորհիւ մեր Օգոստափառ Բարեգութ Վեհապետին՝ ուսումնասէր ու գիտնասէր Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Բ. Մեծազօր Կայսեր:

Ինչպէս նախապէս յայտնեցի, Տօքթ. Եաղուպեանի բանախօսութիւնը, ընտիր աշխատութիւն մըն էր. գնահատելի երկ մը, որուն համար գիտական հետազօտութիւններ, խղճամիտ ուսումնասիրութիւններ, բազմաջան յոգնութիւն, լեզուի ու շարադրութեան խնամք, բնաւ խնայուած չէին, և Ցոբելինական հանդէսի, պատմական կաճառի մը արժանավայել գործ մը եղած էր ան. կը շնորհաւորեմ զինքը հրապարակաւ:

Եաղուպեան իր Տեղեկագիրը վերջացուց՝ ներկաներն հրաւիրելով համերաշխ աշխատութեան և Կայս. Բժշկական Ընկերութեան համար աւելի փայլուն յիսնամեակներ ու հարիւրամեակներ մաղթելով:

Ուժգին ծափահարութիւններ Բժշկական Ընկերութեան սրահը թնդացուցին յանկարծ, և ներկաները՝ որոնք երկու ժամ շարունակ պատկառելի լռութեամբ մը անձանձրոյթ մտիկ ըրած էին Եաղուպեանը, մէկիկ մէկիկ եկան սեղմել անոր ձեռքը, որ ա՛յդչափ ճարտարութեամբ կարողացած էր Ընկերութեան ոսկի Ցոբելեանին ոսկի կոթող մը կերտել:

Ունկնդիրներուն մէջ կային՝ Տօքթ. Գամպուրօղլու փաշա, Տօքթ. Տալլաս, Տօքթ. Ալլօմիոէս, Տօքթ. Էնկլանտէռ, Տօքթ. Կապրիէլիտէս, Տօքթ. Ջէմպուլիս, Տօքթ. Անթիբաս, Տօքթ. Ռէմլէնժէ, Տօքթ. Աբէռի, Տօքթ. Բօքօլաթօս, և ուրիշ օտար բժիշկներ ու մամուլի ներկայացուցիչներ:

Այս բազմութեան մէջ միայն չորս հայ բժիշկ կը գտնուէր, Տօքթ. Սեղբոսեան, Տօքթ. Գարագաշ, Տօքթ. Խանճեան, և.

ՏՕՔԹ. Վ. Յ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՏՕՆԸ

ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋ

Հայ Եկեղեցւոյ տօներէն Տեառնընդառաջը և Վարդավառը բոլոր միւս տօնական օրերէն սա առանձնայատուկ մասնաւորութիւնն ունին որ, մինչ միւս բոլոր տօներու հանդիսակատարութիւնները՝ միմիայն եկեղեցւոյ ներքին սահմանին մէջ կը կատարուին, այս երկուքը եկեղեցիէն դուրս ալ արարողութիւններ և հանդիսադրութիւններ ունին, որոնք կը կիրարկուին մեծ շքով ու ոգեւորութիւնով: Ջուր սրսկելը՝ Վարդավառի և կրակ վառելու սովորութիւնը Տեառնընդառաջի հետ անբաժան լծորդուած են:

Թէ ի՛նչ է պատճառը այս կրկին սովորութեանց, այն խնդիրներէն է, որոնց բանասիրական-եկեղեցագիտական և հնախօսական տեսակէտով քննութեան ու լուծման համար ահագին մելան թափուած է, գրիչներ շարժած են և լեզու ու միտք յոգնած են:

Թողլով Վարդավառի պարագան, քանի մը խօսք ընել կ'ուզենք այսօր Տեառնընդառաջի վրայ, քանի որ անոր տօնն է այսօր. ոչ թէ բացատրելու համար անոր քրիստոնէական նշանակութիւնը, զի ոչ ոքի անծանօթ է թէ Քրիստոսի ի տաճար ընծայման տօնն է ան, այլ քննելու համար սա կէտը թէ ի՛նչ է պատճառը որ Հայ Եկեղեցւոյ զաւակները Տեառնընդառաջի տօնին օրը խարոյկ կը վառեն հրապարակի վրայ, իրենց տուներուն շուրջը, պարտէզներուն մէջ կամ դուռներուն առջեւ:

Այս արարողութիւնը այնչափ արմատացած է գաւառաբնակ Հայոց մէջ որ ոչ մէկ տեղ անտես չառնուիր, և տարակոյս չկայ թէ շատ հին սովորութիւն մըն է որ ցարդ կը շարունակուի: Բայց ինչ որ յատուկ ուսումնասիրութեան արժանի է, սա կէտն է թէ հրավառութեան այդ սովորութիւնը ինչո՞ւ քրիստոնէական ուրիշ տօնի մը հետ կապուած չէ, այլ Տեառնընդառաջին հետ: Տարակոյս չկայ թէ քրիստոնէական տօներու մէջ կան անոնք որ աւելի երեւելի ու կարեւոր անցքերու յիշատակութիւն են քան Տեառնընդառաջը, և սակայն անոնցմէ ոչ մէկին առթիւ այս տեսակ սովորութիւն մը կայ, ինչպէս որ ջուրի սրսկումը կամ ջրացայտումն ալ մի միայն Վարդավառի տօնին յատուկ է և ուրիշ ոչ մէկ տօն այդ արարողութիւնն ունի:

Այդ կրկին սովորութիւնները, երբեք չկրնար ըսուիլ թէ, քրիստոնէական կրօնին կամ գաղափարին հետ առնչութիւն ունին, կամ անկէ թելադրուած ըլլան: Իրաւ է թէ Տօնացոյցը կ'ըսէ որ պէտք է կրակ վառել և շուրջը դառնալ Տեառնընդառաջի օրը, բայց աւելորդ է ըսել թէ որ և է բացատրութիւն չտար թէ ինչո՞ւ այդպէս պէտք է ընել. ինչպէս և չպատուիրուիր որ ամէն տուն կիրարկեն այդ սովորութիւնը, այլ թէ եկեղեցւոյ բակին մէջ միայն եկեղեցական ժամերգութեան պահուն:

Սակայն մենք գիտենք թէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչէն սկսեալ մեր Սրբազան Հայրերը ջանացած են քրիստոնէական ջնարակով ոսկեզօծել մեր վաղնջուց նախնեաց այն ամէն կրօնային կամ հոգեկան սովորութիւնները, արարողութիւններն ու ըմբռնումները զորս չեն կրցած ջնջել կամ մոռցնել Քրիստոնէութեան տարածումէն ետքը: Զի դիտած են թէ ժողովուրդը այնչափ անջնջելի և անբաժան կերպով փարած է եղեր այդ վաղեմի կրօնային հանդէսներուն ու անոնց յարակից գործողութիւններուն, որ եթէ ուզէին ջնջել զանոնք, անկարողութեան ու անհնարութեան պիտի հանդիպէին: Ուստի խոհեմութիւն համարած են ձգել որ անոնք շարունակուին, պայմանաւ որ քրիստոնէական գոյն ու երանգ մը ստանան, որպէս զի հետզհետէ մոռցուի անոնց նախնական կամ նախաքրիստոնէական ծագումն ու նշանակութիւնը և միաւորուի ու ձուլուի քրիստոնէական տօնի մը կամ գաղափարի մը հետ. ինչպէս, օրինակի համար, Պայծառակերպութեան տօնին յիշատակութեան մէջ հետզհետէ ընկղմեցաւ Վարդավառի հնաւանդ սովորութեան նախաքրիստոնէական գաղափարը, և Աստուածածնի Վերափոխման տօնին ազդեցութեամբը անհետացաւ կամ մոռցուեցաւ Նաւասարդի կամ նախկին Ամանորի նշանակութիւնն ու հանդիսակատարութիւնը:

Եւ որովհետեւ տարակոյս չկայ ու խնդիր դուրս է թէ մեր նախնիք ալ, ինչպէս գրեթէ վաղեմի բոլոր ազգերը, ի մէջ այլոց Միհրի չաստուածն ալ պաշտած են, բնական է որ անոր նուիրուած հանդիսակատարութեանց ու արարողութեանց մէջ հրավառութեան սովորութիւնն ալ գոյութիւն ունէր ի պատիւ Միհրի աստուծոյն: Նաեւ յայտնի է թէ Միհրի պաշտօնը կամ հանդէսը փետրուար ամսոյն մէջ կը կատարուէր, ուստի ամէնէն յարմար կ'ըլլար դարձեալ փետրուարի մէջ իյնող Տեառնընդառաջի տօնին կցել հրավառութեան սովորութիւնը, զոր կարելի չէր արմատախիլ ընել Միհրի նախկին երկրպագուներու քովէն: Հետեւաբար թոյլատրել զայն՝ շնորհ մըն էր անոր վաղեմի հետեւողներուն, իսկ Տեառնընդառաջի տօնին յատկացնել օգտուելով երկու տօներուն միեւնոյն ամսուն մէջ պատահելէն՝ լաւագոյն միջոցն էր հետզհետէ մոռցնելու Միհրին յիշատակը և տեղը դնելու Քրիստոսի ի տաճար ընծայման տօնը, ինչպէս որ իրօք ալ յաջողեցաւ արդարեւ դարերու ընթացքին մէջ, այնպէս որ այսօր հայ հաւատացեալց ամենամեծ մասը խարուկահանդէսը կը կատարէ Տեառնընդառաջի առաջին օրը, առանց մտքէն անգամ անցընելու թէ կրնայ ըլլալ որ նախաքրիստոնէական ծագում ունենայ այդ սովորութիւնը: Եւ այսօրուան տօնին առթիւ կատարած հրավառութիւններով, կը կարծէ նոյն իսկ Քրիստոսի ի տաճար ընծայման ի պատիւ և ի սէր պարտականութիւն մը կատարած ըլլալ: Բաւ է որ քրիստոնէացաւ արդարեւ այդ սովորութիւնը, ինչպէս որ կը յուսային մեր Սրբազան Հայրերը, երբ կը թոյլատրէին անոր շարունակութիւնը:

Ասկէ տարբեր մեկնութիւն մը՝ Տեառնընդառաջի հրավառութեան մասին՝ այնչափ անհաւանական է որքան միակ հաւանական և միակ համապատասխան բացատրութիւնն է զոր պարզեցինք:

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ.

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Գետնախնձորի մշակութիւնը.— Այս բոյսին յատկացուելիք արտին բնութիւնը.— Շատ բերք առնելու էական պայմանները.— Գետնախնձորին ամէնէն ընտիր տեսակները.— Առանց ծլելու գետնախնձորը ամբար պահելու եղանակը.— Չափազանց խոնաւ արտերու յատուկ նոր տեսակ գետնախնձոր մը:

Գետնախնձորի մշակութեան եղանակը մօտեցած և շատ տեղեր ալ՝ սկսած ըլլալուն համար (սովորաբար փետր. 15էն մինչ մարտ 15), օգտակար սեպեցինք այս անգամ մեր շաբաթական ասուլիսին առարկայ ընել այս թանկագին բոյսը որ ինչպէս մարդոց և անասնոց սննդեանը՝ նոյնպէս ճարտարարուեստի մէջ մեծ տեղ մը կը գրաւէ: Եւրոպայի մէջ, գիւղացւոց ձմեռուան կարեւոր մէկ պարէնն է գետնախնձորը. անասունները պարարտացնելու համար ալ շատ կը գործածեն զայն խաշած վիճակի մէջ. ագարակներու մէջ, աշխատութենէ այլ եւս ինկած, անկարող եզները, նոյնպէս հորթերը և մանաւանդ խոզերը, քիչ ժամանակուան մէջ գիրցընելու համար, անոնց օրական մինչեւ 8-10 քիլօ պարզ ջուրի մէջ խաշած գետնախնձոր կու տան: Ճարտարարուեստի մէջ ալ, գետնախնձորէն տեսակ մը բարակ ալիւր կը հանեն, որ շատ կը գործածուի կարկանդակներու և անուշեղէններու պատրաստութեան մէջ: Վիրաբուժութեան մէջ ալ գետնախնձորն ունի իր կարեւորութիւնը: Ասոնցմէ զատ, գետնախնձորէն կը պատրաստեն տեսակ մը ալքօլ որ ճարտարարուեստի մէջ մեծապէս գործածուած նիւթերէն մէկն է, մանաւանդ սա վերջին տարիներուն մէջ, երբ արտադրիչ ուժի և զօրութեան:

Թուրքիոյ մէջ, Ստարազար և Թէքէճիք (Պրուսայի մօտ) գետնախնձորի առայժմ միակ և գլխաւոր կեդրոններն են: Ասիոյ Ներքին նահանգաց մէջ, հակառակ Կայս. կառավարութեան ընծայած բազմաթիւ օգնութեանց և դիւրութեանց (զոր օրինակ, գետնախնձորի արտերը տասը տարի հողատուրքէ ազատ ընել, հողագործներուն ձրիաբար գետնախնձորի ելունդներ բաժնել իբր սերմնացու, են. են.), գետնախնձորի մշակութիւնը դժբախտաբար շատ սահմանափակ վիճակ մը ունի դեռ: Կ'արժէ որ մեր հողագործ դասը ուշադրութիւն դարձնէ այս թանկագին բոյսին վրայ, երբ իր հողին բնութիւնը յարմար է անոր մշակութեան:

Գետնախնձորին յատկացուելիք արտը աւելի աւազային ըլլալու է քան թէ կաւային և կամ կրային. բուսահողի քանակն ալ բաւական շատկեկ պէտք է ըլլայ. այս բոյսը շատ ջրոտ և մանաւանդ ճախճախուտ տեղերէ չախորժիր. մշակելի հողը ո՛րքան խորունկ ըլլայ՝ այնքան աղէկ է. ներքնահողն ալ ջուրերուն դիւրաւ անցք տուող տեսակէն ըլլալու է. հակառակ պարագային մէջ, մնայուն հիւանդութիւններ (մանաւանդ գետնախնձորի միլտիու) առաջ կու գան. բերքին քանակը զգալապէս կը նուազի և երբեմն բերքը բոլորովին կը փճանայ. նոյն իսկ եթէ տարին յաջող երթալով, գետնախնձորի արտը զերծ մնայ այդ փոխանցիկ հիւանդութիւններէն, դարձեալ սա մեծ անպատեհութիւնը կայ որ յառաջ եկած բերքը ազնիւ տեսակէ չըլլար, հակառակ լաւ սերմնացու գործածուած ըլլալուն. այդպիսի բերք մը, ձմեռն ալ լաւ չի պահուիր. դիւրաւ կը ծլի և շատ անգամ ալ թառմելով, կակուղնալով մեծ մասամբ կը փճանայ:

Գետնախնձորի արտէ մը առատ բերք առնելու էական պայմաններն հետեւեալներն են: Արտը աշնան մէջ խորունկկեկ հերկել, մինչեւ 25-30 հար. մեթր. ձմեռն ձգել և տարւոյն այս եղանակին մէջ կրկին հերկելէ վերջը, ելունդները (սումբու, tubercules) տնկել ակօսներու դրութեամբ և կամ սայլ-արօրով. գծերուն իրարմէ ունենալիք հեռաւորութիւնը 50-60 հար. մեթր պէտք է ըլլայ. ելունդները խորունկ թաղելու է (10-15 հար. մեթր). երբ սերմնացու գործածուած ելունդները միջին խոշորութեամբ ըլլալու են. զոր օրինակ, հաւկիթի չափ և կամ աւելի փոքր. տնկելու համար ասոնք աւելի յարգի են: Եթէ հաւկիթէն խոշոր են, այն ատեն պէտք է իւրաքանչիւր կտորի վրայ երկու աչք ձգելով կտրտել և այնպէս տնկել, միայն թէ կտրուած ելունդները գոնէ գիշեր մը հովասուն տեղ մը բարակ խաւով տարածելէ վերջը, հետեւեալ առաւօտուն միայն տնկելու է. այս դրութեամբ, կտրուած մասերը կը սպիանան, այսինքն այնպիսի վիճակ մը կը ստանան որ վերջէն հողին մէջ չեն փտիր. սերմնացու ելունդներուն վրայ գտնուած աչքերը լաւ զարգացած ըլլալու են. ասկէ զատ մաքուր պէտք է ըլլան. այսինքն մնայուն հիւանդութեանց հետքը կրելու չեն. հիւանդութիւն պատահած արտերէ սերմնացու ելունդ պէտք չէ երբեք առնել. ալիւրի կողմէ հարուստ եղող տեսակներն ընտրելու է: Հոգածու երկրագործներն այսքանով ալ չեն բաւականանար. ընտիր տեսակէ եղող ելունդներուն ամէնէն ծանրերը կը զատեն և զանոնք կը տնկեն:

100 քիլօ ջուրի մէջ 12 քիլօ խոհանոցի սովորական աղ կը լուծեն, սերմնացու ելունդները մաս առ մաս մէջը կը լեցնեն. ջուրին յատակը գացողները կը գործածեն իբր սերմնացու. կը տեսնէ՞ք, որքա՛ն դիւրին է ծանրերը զանազանել թեթեւներէն, մի՛ կարծէք որ անօգուտ յոգնութիւն մը ըլլայ այս. փորձով տեսնուած է որ ծանր ելունդներն աւելի հարուստ են ալիւրի կողմէ:

Տնկելէ վերջը, մշակութեան խնամքներն ալ անպակաս ըլլալու են. երբ բոյսերը դեռ հողէն դուրս չելած տեւական անձրեւներ գան և վերջէն օդը տաքնալով արտին երեսը հաստկեկ շոր խաւ մը յառաջ գայ (ինչ որ անխուսափելի է կաւային-կրային հողերու համար), այն ատեն պէտք է թեթեւ կերպով մանկեռ քաշել (Թըմըրգլամաք, herser): Երբ գետնա-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (72)

[illegible]

Գեղանի Կոմսուհիի Մը
ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ
ԳԱՅԼԵՐՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

ԺԲ.

ԵՐԿՈՒ ՀՐԱՇԱԳԵՂՆԵՐԸ

Գիւղի բժիշկներու տաժանալից եւ անձնուէր կեանքը կը վարէր: Նոյն իսկ կը դիտուէր որ սովորականէն աւելի կարեկից կը գտնուէր ատենէ մը ի վեր: Հարուստ, գիտուն և երիտասարդ, Բրիսթիան մեծ սրտի տէր էր, և իր դերը լաւ կ'ըմբռնէր: Եւ որովհետեւ քաղաքական ո և է փառասիրութիւն չունէր, առանց թաքուն նպատակի կը խնամէր աղքատ հիւանդները... Թերեւս իր ուղիղ բնաւորութեան պատճառաւ խղճի խայթ մը կը զգար, Ժէրմէնի սիրահարը ըլլալուն և անկէ սիրուելուն համար, թէեւ հիմա չսիրէր զանի... Բիրտ իրողութիւն մը կը ցցուէր իր առջեւ, որուն դէմ չէր կրնար բան մը ընել: Ալ եւս չէր սիրեր Ժէրմէնը և միթէ սիրա՞ծ էր... Ո՛չ...

Գիշեր մը, երբ բժիշկը դուրս կ'ելլէր Մուլէն-Ժօլիէն, Ժէրմէն, համակ դողդոջուն, սիրահարին առջեւ ծնրադրած էր նուաստացած ու պարտուած կնոջ մը դիրքով, վստահ թէ Բրիսթիանի սրտին տէրն էր միշտ:

— Քիչ մըն ալ կեցիր:

— Պէտք է խոհեմ ըլլալ... Չէ՞ մի որ դուն ալ միշտ կը թախանձես զգուշաւոր գտնուիլ...

— Դեռ ժամը երեքն է... մինչդեռ ժամը վեցին կը լուսնայ... ատեն ունիս տուն դառնալու և պառկելու...

— Կրնայ ըլլալ որ հիւանդի մը համար պէտք ունենան ինծի և հոս գան, ըսաւ Բրիսթիան:

— Առաջին անգամ է որ այդպիսի խղճահարութիւն մը կ'ունենաս... Երկու անգամ պատահած է որ հոս գան, և դուն պատրուակներ գտած ես՝ բացակայութիւնդ արդարացնելու համար... Ոչ ոք կասկած ունեցած է մեր վրայ...

— Երկրորդ անգամուն քիչ մնաց որ հիւանդ մը մեռնէր, ըսաւ Բրիսթիան այլայլած ձայնով:

Ժէրմէն անտարբերութեամբ ցնցեց ուսերը:

— Չմեռաւ, սակայն...

— Բարեբախտաբար... Ոճրագործի մը պէս խղճահարութիւն պիտի ունենայի...

— Բոլոր հիւանդներն ալ չես ազատեր սակայն...

— Անտարակոյս, բայց այդ անգամուն հիւանդը պիտի մեռնէր՝ անմիջական խնամքներէ զուրկ մնացած ըլլալուն համար...

Ժէրմէն երկարօրէն դիտեց բժիշկը, յետոյ բիրտ շեշտով մը ըսաւ.

— Այդ հաշուով՝ գիշերն ալ չպիտի կրնանք իրար տեսնել, քանի որ չես համարձակիր հոս գալ... Քու տանդ մէջ միայն պիտի կարենանք ժամադիր ըլլալ...

Բրիսթիան չպատասխանեց ու չլսել ձեւացուց եղած ակնարկութիւնը:

— Հանրային կարծիքին կարեւորութիւն չեմ ընծայեր և գայթակղութենէ ալ չեմ վախնար... Մնաց որ, կարգադրութեան ուրիշ եղանակ մըն ալ կայ, ըսաւ Ժէրմէն մեղմ ու դողդոջուն ձայնով:

Բրիսթիան պրպտող նայուածքներ կը ձգէր Ժէրմէնի վրայ:

— Բնաւ չէ՞ս խորհած թէ քու կինդ կրնամ ըլլալ... Իրաւունքի պահանջում մը չեմ ըներ բնաւ... Անձնատուր եղայ քեզի, որովհետեւ կը սիրեմ և սա հաւատքը ունէի թէ այս սէրը պիտի կրնար տեւել մեր ամբողջ կեանքին մէջ... Բայց ատենէ մը ի վեր տարտամ և խոլ վախեր կը զգամ, ինչ որ ամօթապարտ կը թողու զիս... Երբեմնի պէս չես վարուիր ինծի հետ... Մեր երկուքին միջեւ բան մը կայ... բայց չեմ գիտեր ի՛նչ... Չե՞ս ուզեր ապահովել զիս:

— Բան մը չկայ... միշտ նոյն անձն եմ...

Ժէրմէն հառաչ մը զսպեց: Այդ ցուրտ խօսքին չէր սպասեր: Ա՜հ, ինչո՞ւ Բրիսթիան իր թեւերուն մէջ չառնէր զինքը, կուրծքին վրայ չսեղմէր, համբոյրի պատրաստ եղող իր շրթունքները չփնտռէր, ըսելով. «Լռէ՛, ատանկ բան մի ըսեր:» Ժէրմէնի ուզածը ճիշդ ատ էր... Եթէ երբեք Բրիսթիան սիրոյ ապացոյց մը ընծայէր և յայտարարէր թէ սիրուհիին յայտնած տրտունջները վիշտ կը պատճառէին իրեն, Ժէրմէն իսկոյն պիտի ապահովուէր... բայց Բրիսթիան լուռ մնաց...

Ժէրմէն, միշտ ծնրադիր, սենեակին գորգին վրայ փռուեցաւ:

— Ինչո՞ւ համար չես պատասխաներ, բան մը չես ըսեր... Անհանգիստ ու տխուր կերպարանք մը ունիս... Չես համարձակիր երեսս նայիլ... Իմ պատճառաւս ինքզինքդ մեղադրելու պատճառներ ունի՞ս միթէ... Ըստ բաւականին չես սիրեր զիս... Ահա քու մտածումդ... հաւասար սիրով մը չէ որ կը վարձատրես զիս... Աս է ճշմարտութիւնը... բայց ատոր համար չէ որ կը գանգատիմ... Քեզ կը սիրեմ, թէեւ ես ինքս քաջ կ'ըմբռնեմ թէ չես կրնար ինծի պէս սիրել... Ընծայած սիրովդ կը գոհանամ... մինչեւ այսօր ալ այդչափով երջանիկ զգացած եմ ինքզինքս... Ամուսնութեան խօսք ըրի քիչ մը առաջ, բայց մի կարծեր որ երջանկութեանս համար է... Նախ քեզ կորսնցնել չեմ ուզեր... Քու անձնական ազատութիւնդ պահէ՛, բաւ է որ սրտիդ տէրը ըլլամ... կ'ուզես որ այնպէս ըլլայ, չէ՞... Բայց մի խրտչիր ըսածներէս... Գիտես թէ հպարտ եմ և քենէ զատ ուրիշ մէկը չպիտի սիրեմ... Հիմա վերահասու կ'ըլլամ թէ սխալ մը գործեցի՝ քեզի անձնատուր ըլլալով... Բոլոր յանցանքը իմս է... իմ հպարտութիւնս և զոռոզութիւնս մոռցայ, որովհետեւ սէրդ խելայեղ դարձուց զիս... Բայց կ'ուզեմ սա համոզումը ներշնչել քեզի թէ ուրիշ ո՛չ ոք պիտի տիրանայ Ժէրմէնի սրտին... Ազատ ու անկաշկանդ մեծցած աղջիկ մըն եմ, այնպէս որ իմ մանկութեանս և երիտասարդութեանս միջոցին իմ գործերս հակակշռող մը չէ գտնուած... Այդպէս մեծցած եմ... Հարիւր անգամ այդ բանը ըսած եմ քեզի... Դուն իմ կեանքս ես համակ, և ընդ միշտ... ի փոխարէն՝ քուկդ կ'ուզեմ... Արդարացի է ատիկա...

Բրիսթիան կը ձգէր որ սիրուհին խօսի: Միայն երեսը կը նայէր, մինչ հոգին հեռուն կը գտնուէր, Մար-ա-լ'Օի համեստ խրճիթին մէջ, Ռօզ-Լիզօնի շուրջը, որ քաղցր ու անբիծ ժպիտ մը ունէր, և որուն գողտր գեղեցկութիւնը ոչ նուազ շքեղ էր, և ոչ նուազ հրապուրիչ, բաղդատմամբ Ժէրմէնի՝ որ այդ պահուն փորձութեան կը մատնէր զինքը:

— Ինչ բանի վրայ կը խորհիս, փոխանակ զիս մտիկ ընելու...

Յանկարծ, տժգունելով, Ժէրմէն սպառնական շեշտով մը յարեց.

—Որո՞ւն վրայ կը խորհիս:

—Ի՞նչ բանի և ո՞րու վրայ կրնամ խորհիլ, քու աղուոր խօսքերդ լսելով:

Թէեւ անորոշ ու տափակ խօսք մը ըլլար ատիկա, սակայն Ժէրմէն գոհ մնաց անկէ:

Բրիսթիան կուզէր ժամ առաջ մեկնիլ:

—Ալ ես վար մի դներ զիս... կրնայ ըլլալ որ գիշեր ատեն տունէդ դուրս ելլելս տեսնեն...

—Քիչ մըն ալ կեցիր... Աւելի գէշ՝ եթէ քեզ տեսնեն... Քեզի հաճոյ թուելու համար միայն կը պարտկեմ ինքզինքս... եթէ ոչ բովանդակ հպարտութիւնս կը դնեմ իմ սիրոյս մէջ...

Երիտասարդ բժիշկը դժգոհութեան սրտի շարժում մը ըրաւ, ինչ որ Ժէրմէնի աչքէն չվրիպեցաւ:

—Ա՜հ, կը ձանձրանա՞ս իմ քովս... Ուրեմն զիս չե՞ս սիրեր ալ ես... և ատոր պատճառն ալ սա ըլլալու է որ ուրիշ մը գրաւած է ուշադրութիւնդ...

—Այսօր ջղագրգիռ վիճակի մը մատնուած ես... Ձգէ որ երթամ... Ուրիշ անգամ աւելի խելօք պիտի ըլլաս...

Ժէրմէն իր մատները Բրիսթիանի մատներուն մէջ անցուցած էր:

—Հոսկէ չպիտի երթաս մինչեւ որ ամէն բան չըսեմ քեզի... կ'ուզեմ որ գիտնաս թէ ամէն բանի մէջ բուռն եմ... և թէ ի հարկին պիտի ատեմ քեզ այն ուժգնութեամբ որով սիրած եմ...

—Սպառնալիքի պէս բան մըն է ատիկա, ըսաւ Բրիսթիան ժպտագին:

(Շարունակելի)

խնձորի բոյսերը թիզ մը երկննան, պէտք է մարկեղել (չափաւորապէս, biner). այս գործողութիւնը ի հարկին կրկնել հարկ է. առաջին և երկրորդ մարկեղումին վերջը, հողաթմբում (պօղազ սօլսուրմաք, butter) ըսուած գործողութիւնը կը կատարուի, ինչ որ մեծապէս կը նպաստէ բերքին առատութեան։

Վերեւ յիշուած բոլոր այս խնամքները արագապէս և քիչ ծախքով կատարելու համար, մասնաւոր գործիքներ հնարուած են. ասոնց անուններն են, ձիու մանկեռ (թըրմըք, herse), մարկեղարօր (պեկիր չափաք, bineuse), հողաթմբման արօր (պօղազ սօլսուրմաք բուլլուք, butteur)։

Այս գործիքները անհրաժեշտ են բոլոր այն ագարակատէրերուն համար որոնք 4-5 արտավարէ աւելի գետնախնձորի մշակութեամբ կը զբաղին. սա ալ պէտք է աւելցնել թէ, այս գործիքները ուրիշ բոյսերու մշակութեանը համար ալ կարեւոր են, զոր օրինակ, եգիպտացորեն, լուբիա, սիսեռ եւայլն(*)։

Եթէ ամառը չոր և տաք երթայ, սընկային հիւանդութենէ վախնալու տեղի չի կայ. ընդհակառակը, անձրեւոտ և խոնաւ տարիներու մէջ, գետնախնձորի արտերը զերծ չեն միայն սնկային հիւանդութիւններէ, որոնց գլխաւորն է, գետնախնձորի միլտիուն (peronospora infestans). այս հիւանդութիւնը որ փոխանցիկ ըլլալուն համար խիստ արագ կերպով կը ճարակի, ագարակատիրոջ ամենէն փայլուն յոյսերը, 5-6 օրուան մէջ, կրնայ բոլորովին ոչնչացնել. երբ այս հիւանդութեան առաջին նշանները տեսնուին, պէտք է անմիջապէս կապոյտ արջասպի լուծոյթ գործածել, 100ին 2 համեմատութեամբ, այսինքն 100 քիլօ սովորական կապոյտ արջասպ (կէօզ թաշը, sulfate de cuivre) լուծել և այս լուծոյթը ցախաւելներով, և կամ աւելի լաւ, մասնաւոր ձարձատիչ ջրհանով (Փիսքիւ թուլումպասը, pulvérisateur), գետնախնձորի տունկերուն վրայ սրսկել. այս գործողութիւնը պէտք է տաք օր մը կատարել, որպէս զի անօգուտ չըլլայ. կապոյտ արջասպի վերոյիշեալ պարզ լուծոյթին տեղ «Պորտոյի խառնուրդ» (Պօրսօ պուլամաճը, bouillie bordelaise) անունով ճանչցուած հետեւեալ բաղադրութիւնն ալ յանձնարարելի է.

2 քիլօ կապոյտ արջասպ
1 » չմարած կիր
100 » ջուր

Երբ տարի մը միլտիու պատահի, յաջորդ տարին, առանց սպասելու որ հիւանդութիւնը կրկին երեւայ, պէտք է վերը յանձնարարուած խառնուրդներէն մին գործածել, իբր կանխազգուշութիւն, երբ տունկերը մէկ թիզէ աւելի բարձրանան. տեղի ունենալիք ծախքը այնքան ոչինչ է որ, մեծ անհոգութիւն է զանց ընել զայն։

Աշնան, բերքը հողէն հանելու համար բրիչ և կամ մասնաւոր արօր մը (բաթաթէս սէօքէն բուլլուք, charrue arracheuse) կը գործածեն. երբ գետնախնձորին հողէն դուրս գտնուած կանանչ մասերը չորնալ սկսին, պէտք է անմիջապէս պալարները հանել. երբ այս գործողութիւնը որ և է պատճառաւ ուշանալով, աշնան անձրեւները սկսին և վերջէն տաք օրեր առանց յաջորդեն, այն ատեն պալարները կրկին ցցուն տալու կը սկսին, ի վնաս իրենց պարունակած ալիւրին. այն ատեն շատ քիչ ժամանակամիջոցի մը մէջ պալարները կը պարպուին. բերքը կը փճանայ այսպէս, առանց հողագործին անհոգութեամբը. երկրագործութեան մէջ ամէն աշխատութիւն արդիւնաւոր ըլլալու համար, միշտ ժամանակին ի գործ դրուելու է։

Գետնախնձորի մշակութեան մասին մեր սոյն յօդուածը ըստ կարելւոյն ամփոփ ընելու համար, պէտք է աւելցնենք թէ, Եւրոպիոյ մէջ, առ հասարակ քիմիական աղբեր ալ կը գործածեն. մենք անցեալ անգամ ըսինք թէ ինչո՛ւ համար մենք առ այժմ չենք կրնար արդիւնաւոր կերպով քիմիական աղբեր գործածել մեր մշակութեանց համար. պէտք է հիմակուհիմայ բաւականանանք միայն ագարակի աղբով որ ընտանի կենդանեաց կղկղանքներու և անոնց տակը երբ խշտի տարածուած յարդի խառնուրդ մըն է. եթէ այդ ագարակի աղբին մէջ, ածուխի կամ փայտի մոխիր խառնելու դիւրութիւնը ունենանք, այն ատեն կրնանք ըստ բաւականին աղբուած նկատել մեր արտերը։

Եթէ վերը բացատրուած եղանակաւ հող տանինք գետնախնձորի մշակութեան, կրնանք ամենայն դիւրութեամբ, մէկ արտավար հողէն մինչեւ 2000-2500 քիլօ բերք առնել, ինչ որ սքանչելի է(**) պէտք է փոխանակ 10 արտավար ցանելու սովորական կերպով, 5 արտավար միայն ցանել վերը գրուած մանրամասնութեանց ուշադրութիւն ընելով. այն ատեն 5 արտավար արտ մը 10 արտավար տարածութիւն ունեցող արտէ մը աւելի բերք կուտայ մեզ ապահովաբար և նուազագոյն ծախքով։

Երկու խօսք ալ գետնախնձորի ամէնէն ընտիր տեսակներուն և գետնախնձորը ձմեռուան մէջ լաւ պահպանելու մասին։

Եւրոպայի մէջ տարիներէ ի վեր փորձուած և լաւ արդիւնք տուած տեսակներուն գլխաւորները հետեւեալներն են.(***)

. Իրլի ռօզ (Early rose). կտրուածքը ճերմակ, շուտ կը հասնի և շատ արդասաբեր է։

Էնսթիթիւ տը Պովէ (Institut de Beauvais). պալարները դեղնագոյն են, տափակ հաւկթաձեւ. խիստ արդասաբեր։

Ժօզէֆ Ռիկօ. (Joseph Rigault). կտրուածքը դեղին, նուրբ և ալիւրոտ. շուտ կը հասնի։

Մակնըմ պօնըմ (Magnum bonum). կտրուածքը ճերմակ, ուշ կը հասնի, բայց խիստ արդասաբեր է։

Մարժոլէն (Marjolin). պալարները դեղին. կտրուածքը նոյնպէս. չափաւորանց կանուխ կը հասնի։

Մերվէյլ տ'Ամէրիք (Merveille d' mérique). պալարները կարմիր, կլոր, խոշոր. կտրուածքը ճերմակ, արդասաբեր. ընդարձակ արտերու յատուկ տեսակ մըն է։

Բռօֆէսէօր Մէրքըր (Professeur Maerker). պալարները դեղին, կլոր, կտրուածքը ճերմակ, ալիւրոտ. խիստ արդասաբեր և հիւանդութեան դիմացող։

Գալով գետնախնձորը մեծ քանակութեամբ և առանց ծլելու ձմեռը պահպանելու եղանակին, այդ ալ դիւրին է. պէտք է պարզապէս աչքերը փճացնել հետեւեալ եղանակաւ. 100 քիլօ ջուրի մէջ, ծանր ծանր եղանակաւ խառնելու է 1—2 քիլօ հասարակ ծծմբական թթու (acide sulfurique, զաջ եաղը). կանխապէս լուացուած պալարները մէջը խոթելէն և 10—12 ժամու չափ ձգելէն վերջը պէտք է հանել և հովասուն տեղ մը տարածելով չորցնել. այս դրութեամբ պատրաստուած պալարները եթէ օդասուն և չոր տեղ մը պահուելու ըլլան, առանց ծլելու երկար ատեն կրնան մնալ, միայն թէ իբր սերմնացու չեն կրնար գործածուիլ։

Մէկ քանի տարիներէ ի վեր, շատ խոնաւ և նոյն իսկ ջրոտ արտերու յատուկ գետնախնձորի նոր տեսակ մըն ալ գտնուեցաւ Հարաւային Ամերիկայի Ուրուկուէյ նահանգին մէջ. այս նոր տեսակ գետնախնձորին գիտական անունն է Solanum Commersonii. Մարսիլիոյ գիտութեանց Համալսարանի ուսուցիչներէն Պ. Հէքէլի միջոցաւ Եւրոպա ներմուծուած և մէկ քանի տարիներ անոր կողմէ փորձուած այս գետնախնձորն սկսած է արդէն մեծ արժէք ստանալ։ Ինչպէս ըսինք, շատ խոնաւ և նոյն իսկ ջրոտ արտերու համար գաղղիացի հողագործներէն Պ. Լապէրժըրի մէկ քանի տարիներէ ի վեր ասոր մշակութեանը փարած է մեծ եռանդով և արդէն լաւ արդիւնք ալ ձեռք բերած է. հետեւաբար մեծ յաջողութիւն մըն է այս՝ գիտական երկրագործութեան համար, քանի որ շատ ջրոտ արտերու մէջ, ինչպէս ըսինք, գետնախնձորի սովորական տեսակները որ և է արդիւնք չեն տար։

Ն. Գ. ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ

(*) Այս մասին աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզողներուն մասնաւոր նամակաւ ալ ուղղակի դրկցուած տալու պատրաստ ենք. (Ն. Գ.)

(**) Ենթադրելով որ տեղւոյն վրայ, մէկ քիլօն 18-20 փարայի ծախուի, այսքան բերքին արժէքը եղած կ'ըլլայ 1000-1200 ղրշ. որուն հազիւ կէսն հանելու է իբր ծախքի բաժին։ (Ն. Գ.)

(***) Եւրոպայի հանած ծախող տուներէն սերմնացուի համար պալարները հայթայթել կարելի է. ասոնց 100 քիլօն տեղւոյն վրայ 20—30 ֆր.ի կը ծախուի։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼԱՀԷՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Վիէննական թերթ մը հետեւեալը առացած է Լոնտոնէն՝ այն խնդրանքին համար զոր Իրաւարարութեան և խաղաղութեան դաշնակցութեան յանձնաժողովը վերջերս ըրած է Անգլիոյ Նախարարապետին.

«Իրաւարարութեան և խաղաղութեան միջազգային Ընկերակցութիւնը» նամակ մը ղրկեց Անգլիոյ Նախարարապետին, յայտարարելով որ զարմանքով և յուսախաբութեամբ իմացած է Պ. տը Մարթէնսի մէկ տեսակցութեան հրատարակութեամբը թէ Գերմանիա, Ռուսիա ու Ֆրանսա այն կարծիքը ունին որ զինաթափութեան խնդիրը տակաւին հասուն չէ՝ վիճաբանութեան ենթարկուելու համար, և թէ նոյն սպառազինութեանց սահմանափակման խնդիրն ալ գործնական բան մը պիտի չունենայ։ Նոյն յանձնաժողովը թախանձագին կը խնդրէ Անգլիոյ կառավարութենէն՝ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին մէջ ընդունիլ տալ սպառազինութեանց սահմանափակման խնդիրը. նաեւ կ'ուզէ գիտնալ թէ Նախարարապետը տրամադի՞ր է ընդունիլ պատուիրակութիւն մը, որ այդ հայեցքը պիտի պարզէ ստորոգաբար։ Սըր Հէնրի Քէմպըլ Պէնըրման պատասխանել տուաւ թէ օտար տէրութեանց հայեցքներուն նկատմամբ լրագիրներու մէջ հրատարակուած լուրերը իրեն համար բաւարար պատճառ մը չեն կազմեր պատուիրակութիւն մը ընդունելու։ Անգլիոյ կառավարութիւնը բնաւ պաշտօնական տեղեկութիւն ստացած չէ թէ վերը յիշուած տէրութեանց Դաշնակիցները կ'ընդդիմանան սպառազինութեանց խնդրոյն վիճաբանութեանը։ Անգլիոյ Նախարարապետը միշտ այնպէս կը խորհի թէ — ինչպէս արդէն ալ յայտարարեց — եթէ կարելի ըլլայ, այդ խնդիրը վիճաբանութեան պիտի ենթարկուի յառաջիկայ Դեսպանախորհուրդին մէջ։ Վերոգրեալ պատասխանին պարունակութեան նայելով, սա պարագան աչքի կը զարնէ թէ Անգլիոյ Նախարարապետը «խնդրոյն վրայ վիճաբանիլ» կ'ըսէ, ինչ որ բոլորովին տարբեր է զայն հասուն նկատել՝ գործնական հանգամանք ունեցող վիճաբանութեան մը համար։ Աւելորդ է ըսել թէ իւրաքանչիւր տէրութիւն կրնայ ջանալ վիճաբանութեան ենթարկել տալու այն տեսակ խնդիրներ զորս կարեւոր կը նկատէ, նոյն իսկ եթէ միւս տէրութեանց մօտ նուազ աջակցութիւն գտնէ։ Միանգամայն գիտելի պարագայ մըն ալ կայ թէ Անգլիոյ Նախարարապետը չուզեր պատուիրակութիւն մը ընդունիլ։ Պաշտօնապէս ընդունուած պատուիրակութեան մը տրուելիք պատասխան մը, աւելորդ է ըսել թէ, աւելի կարեւոր պիտի ըլլայ քան թէ ընկերակցութեան մը նամակին պատասխանը, քանի որ Անգլիոյ տեսակէտով այդ մարմինը որ և է հաստատութեան մը ներկայացուցիչ ըլլալու հանգամանքը չունի։

Բարիզէն ալ միեւնոյն խնդրոյն վրայ հետեւեալը կը գրեն վերոգրեալ թերթին.

Ոչ ոքի զարմանք կրնայ պատճառել Անգլիոյ Նախարարապետին այն յայտարարութիւնը թէ բրիտանական կառավարութիւնը պաշտօնապէս տեղեկացած չէ որ Գերմանիա, Ռուսիա ու Ֆրանսա որոշած են Լա Հէյի երկրորդ Դեսպանախորհուրդին ծրագրին մէջ չնշանակել զինաթափական սպառազինութեանց սահմանափակման խնդիրը։ Յայտնի է թէ Դեսպանախորհուրդի աշխատութեանց ծրագիրը՝ ռուս պատուիրակ Պ. տը Մարթէնսի ուղեւորութիւնը աւարտելէն ետքը միայն կրնայ սահմանուիլ, և այն ատեն միայն կարելի պիտի ըլլայ կատարելապէս հասկնալ զանազան տէրութեանց հայեցքները՝ Դեսպանախորհուրդին ներկայացուելիք խնդիրներուն համար, երբ Պ. տը Մարթէնս իր պաշտօնին արդիւնքը մատուցանէ Ռուսիոյ կայսեր։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

Տօյչէ Ցայթունկ կ'ըսէ թէ բաւական մեծ չափազանցութիւն մըն է իբրեւ յաղթական ներկայացնել Ֆրանսայի կրօնից նախարար Պ. Պրիանը։ Նոյն թերթը կը յարէ.—«Իմաստութիւնը աւելի այն է որ Պ. Պրիան ու իր միւս պաշտօնակիցները նահանջած են։ Ֆրանսայի Նախարարութիւնը այն տեսակ դժուարութեանց հանդէպ կը գտնուի որոնց անկարելի է յաղթել առանց Վատիկանի աջակցութեանը, և թէ բնաւ պիտի չկրնայ ազատիլ հիմակուան վարանումներէն և հակասութիւններէն։»

—Կրօնական թերթը՝ Քռուա, Բարիզի արքեպիսկոպոսին և Սէնի կառավարիչին միջեւ կատարուած բանակցութեանց մասին կ'ըսէ.— Ա. Եկեղեցիներուն մեծ նորոգութիւնները եթէ երէցներուն թողուիլ ուզուի, այդ պարագան ցոյց պիտի տայ թէ բանակցութեանց դադարումը կ'ուզուի։ Բ. Եպիսկոպոսները չեն կրնար ընդունիլ այն սրամտութիւնը որով կրօնական նախկին միաբանութեանց վերաբերող երէցները դուրս կը թողուին, վասն զի այդ կերպով Պետութիւնը միջամտած պիտի ըլլայ Եկեղեցւոյն վարչութեանը. Նաեւ պաշտօնական ճանաչումը միաբանութեանց օրէնքին։ Գ. Եպիսկոպոսները չեն կրնար առանց պատճառաբանութեան դուրս ձգել բոլոր օտար քահանաները։ Դ. կառավարիչին անկ է վերստին ձեռք առնել բանակցութիւնները, վասն զի պարտաւոր է պատասխան մը տալ արքեպիսկոպոսին։»

—Մոնսէնեէօր Վիլլաթ, իբրեւ հերձուածող նկատուած եպիսկոպոսը, ուրբաթ օրը, Բարիզի Ս. Առաքելոց եկեղեցին մէջ, Մեծ Պահոց առաջին քարոզը տուաւ, բնաբան առնելով Աւետարանին մէջ Քրիստոսի սա խօսքը.—«Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, մի ոմն ի ձէնջ մատնելոց է զիս»։ Մոնսէնեէօր Վիլլաթ կաթոլիկ կրօնքին զանազան արարողութեանց վրայ խօսեցաւ և յայտարարեց թէ բոլոր Եկեղեցիները, նոյն իսկ հերձուածող, պէտք է յարգուին։ Քարոզիչը յարեց.— «Մեզ հերձուածող կը նկատեն։ Այդ բառէն չեմ սոսկար։ Հերձուածող «կտոր» ըսել է։ Հերձուածողներ ենք, վասն զի ուզած ենք մեր կրօնքէն յատուկ մարդկային բոլոր սխալները։»

—Էքօ տը Բառի կը հրատարակէ Բարիզի արքեպիսկոպոսին պատրաստած պայմանագրութեան պատճէնը՝ եկեղեցիներու վարձակալութեանը մասին։ Այդ գրութիւնը սապէս կը սկսի.

«Սէնի կառավարիչն և (այսինչ) Աբբային, երէց (այսինչին), որ Բարիզի արքեպիսկոպոսին Ռիշառի կողմէ այդ առթիւ տրուած իրաւասութեան և անոր մասնաւոր արտօնութեամբը կը գործէ, հետեւեալը պայմանագրուած է....»

Պայմանագրութիւնը սապէս կը վերջանայ.

«Եկեղեցւոյ կարգապահութիւնը միայն (այսինչ) Աբբային պիտի պատկանի։ Ոստիկանութեան վերատեսուչը օրէնքներու և կանոններու նախատեսած պարագաներուն միայն պիտի միջամտէ։ Ներկայ գրութիւնը վերջնական և (այսինչ) աբբային ստորագրութիւնը վաւերական ըլլալու համար ներկայ պայմանագրութեան վրայ իր հաւանութիւնը պէտք է նշանակէ Բարիզի արքեպիսկոպոսը։»

Էքօ տը Բառի կը յարէ թէ Ռիշառ կարտինալը Վատիկանէն հրահանգ պիտի սպասէ իր հետեւելիք ընթացքին համար՝ այն պարագային երբ Սէնի կառավարչին հետ բանակցութիւնները խզուին։

ՄԱՐՈՔԻ ԳՈՐԾԵՐ

Թանճէրէն Թայմզի թղթակիցը կը հեռագրէ.

Ինչպէս ծանուցի, դեսպանական մարմինը, ուրբաթ օրը տեղի ունեցած գումարման միջոցին, պիտի որոշէր թէ Ալճէզիրասի Դեսպանախորհուրդին որոշմանց կիրարկման մանրամասնութիւնները սահմանելու համար իր ընելիք գումարումները դեսպանական մարմնոյն երեց անդամին բնակարանը՞ պիտի կատարէ թէ, ինչպէս Մարոքի պատուիրակները կը պահանջէին, Մարոքի կառավարութեան կողմէ այդ նպատակով պատրաստուած տան մէջ։ Այդ խնդիրը զուտ ձեւակերպութեան կը վերաբերի։ Մարոքի ներկայացուցիչները յայտարարեցին թէ, տէրութեանց ներկայացուցիչներուն համար վայր մը սահմանել ուզելով, միտքերնին չեն անցուցած ժխտել դեսպանական մարմնոյն երեց անդամին նախագահութեան իրաւունքը և թէ Մարոքի կառավարութիւնը, քաղաքավարական ոգիով մը, տեղ մը միայն կ'ուզէ յատկացնել դեսպաններու գումարումին։ Այս յայտարարութեան հանդէպ, խնդիրը կարգադրուեցաւ Մարոքի պատուիրակներուն բաղձանքին համաձայն։ Ֆրանսական դեսպան Պ. Ռէնեոյի առաջարկութեամբ, որոշուեցաւ խնդրել Մարոքի կառավարութենէն որ արտօնէ անմիջական կիրարկումը Ալճէզիրասի Դեսպանախորհուրդին բոլոր այն որոշմանց, որոնց մասին կանոնագիրներ պատրաստելու հարկ չկայ, և որոնք կրնան պետական պարզ որոշումով մը գործադրուիլ։ Դեսպանները յետոյ քննեցին Մոկատորի կացութիւնը և որոշեցին այդ մասին հաւաքական դիմում մը ընել Մարոքի կառավարութեան մօտ։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

Նիքարակուացիները, ինչպէս հեռագիրները ծանուցին, Հոնտուրաս արշաւեցին՝ սահմանագլուխի վէճերու հետեւանքով, թէեւ այդ երկու երկիրները յանձնառուած էին զայն կարգադրել իրաւարարութեամբ։ Նիքարակուացիները միշտ կը դրկեն յաղթութեան լուրեր. փետրուար 20ին, առանց ճակատամարտի, գրաւեցին Էլ Թրիոնֆօ քաղաքը՝ Հոնտուրասի մէջ։ Ուրբաթ օրը, վեց ժամ տեւող բուռն ճակատամարտէ մը ետքը, գրաւեցին Սան-Պէրնարտօն, որ ռազմագիտական խիստ լաւ դիրք մըն է, վասն զի այդ քաղաքը ծովի ու ցամաքի ճամբով կը հաղորդակցի Նիքարակուայի գործողութեանց կայանին հետ։ Հոնտուրասի բանակէն բազմաթիւ մեռեալներ ու վիրաւորներ կան. այդ բանակը նաեւ մեծաքանակ ռազմամթերք թողած է նահանջելու պահուն։ Նիքարակուացիներէն մէկ քանի հոգի միայն վիրաւորուած են։

ԻՏԱԼԻԱ

Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին ուրբաթ օրուան նիստին մէջ երեսփոխան Ռոմուսի յիշեցուց թէ ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհի մէջ խաղաղութեան ընկերութիւնները Ուաշինկթընի ծննդեան տարեդարձը պիտի տօնեն. փափաք յայտնեց որ Իտալիոյ կառավարութիւնը և Խորհրդարանը մասնակցին այդ հանդիսական արտայայտութեանց։ Արտաքին գործոց Նախարար Պ. Տիթթոնի յայտարարեց թէ կառավարութիւնը համակարծիք է Պ. Ռոմուսիի յայտնած տենչանքներուն դէպ ի խաղաղութեան խնդիրը. իր հաւանութիւնը ո՛չ պայմանագրական է և ոչ ալ ամուլ. վասն զի խաղաղութեան պահպանումը, երկրին արժանապատուութեան և շահերուն պաշտպանութեամբ, Իտալիոյ արտաքին քաղաքականութեան հիմը կը կազմէ։ Երեսփ. Ժողովին ատենապետ Պ. Մարքորա ալ խօսելով ըսաւ թէ Պ. Պ. Ռոմուսիի և Տիթթոնիի ազնիւ խօսքերը, ինչպէս նաեւ կրթական Նախարարին վեհանձն նախաձեռնութիւնը կատարելապէս կը համապատասխանեն ամբողջ Ժողովին զգացմանը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Բէօլնի գերագոյն դատարանին անդամ Պ. Ռէօրն հրաժարեցաւ այդ պաշտօնէն։ Յայտնի է թէ Պ. Ռէօրն կեդրոնի կուսակցութեան գլխաւոր երեսփոխաններէն՝ մէկն է։

— Գերման Նախարարութիւնը Ռայխսթակին ներկայացուց 1907ի ելմտացոյցին համար յաւելուածական վարկեր, որոնց գումարը կը հասնի 5,600,000 մարքի։ Այդ գումարին հինգ միլիոնը յատկացուած է Թոշակներու յաւելման կամ պաշտօնատարներու ըլլալիք օգնութեանց։ Հարիւր ութսուն հազար՝ Աստիս Ապապայի (Հապէշիստան) մէջ գերման գաղթականներու համար չէնքի մը կառուցման։ Քառասուն հազար մարք ալ տղայոց հիւանդութեան դէմ կաճառ մը հաստատելու, որուն հովանաւորութիւնը ստանձնած է կայսրուհին։

ԱԼԶԱՍ-ԼՈՐԷՆ

Լիւքսէնպուրկի սահմանագլուխին վըրայ հետաքրքրաշարժ միջադէպ մը պատահեցաւ։ Լորէնի մէջ ձերբակալուած մարդ մը Սավէրն պիտի տարուէր։ Իր վրայ հսկող պահապանին հետ կառախումբ մտան Պէթէմպուրկ (Լիւքսէնպուրկի կայարան) երթալու, ուրկէ պիտի փոխադրուէր Թիոնվիլ-Մէց-Սարրպուրկ-Սավէրն գացող կառախումբը։ Ձերբակալեալը Ատոն Թիլ, երբ կառախումբը Լիւքսէնպուրկի առաջին կայարանը հասած էր, յաջողեցաւ վակոնին դուռը բանալով, դուրս նետուիլ։ Լիւքսէնպուրկի պաշտօնեաները զայն ձերբակալեցին, բայց չուզեց նորէն վակոն մտնել, վասն զի Լիւքսէնպուրկ չէզոք երկիր մը ըլլալով հոն չէր կրնար ձերբակալուիլ։ Ոստիկանզինուորները զայն վար դրին և հեռաձայնով Լիւքսէնպուրկէն հրահանգ խնդրեցին. պատասխան ստացան թէ ձերբակալելու իրաւունք չունին, որով Ատոն Թիլ ազատ արձակուելով Ֆրանսական հողը մտաւ։

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐԸ

ԸՆԴՀ. ԴԱՏԱԽԱԶԸ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԹՕՈՒ

Այն յուզիչ ու վատահամբաւիչ նկարագրութիւններէն ետքը զորս ըրաւ դատարանին մէջ Տիկին Թօու՝ իր ամուսնոյն զոհին չուայտ ու անբարոյական արարքներու մասին, հինգշաբթի օրը 21 փետր. (Ն. Տ.), արտօնուեցաւ երթալ տեսնելու իր ամուսինը Նիւ-Եորքի Թոմպս բանտին մէջ. տեսակցութիւնը շատ գորովալից եղաւ. այր ու կին կ'արտասուէին դառնապէս և ամուսինը քանիցս համբուրելով իր կինը՝ չէր յագենար կրկնելէ «Իմ սիրելի՛, իմ ազնիւ կինս»։ Դժբախտաբար, այդ առտուան իրիկունը, դատարանին մէջ հարցաքննութիւնն այնպիսի երեւոյթ մը ստացաւ որ ամուսնական սիրալիր զգացմանց արտայայտութիւնները յօդս ցնդեցան։

Մր. Ճէրօմ, ամողջ ընդհ. դատախազը, անդրա՛ն խստութեամբ ու ճարտարութեամբ հարցափորձեց Տիկին Թօուն, որ երդուեալներու աչքին կորսնցնել տալու դժբախտ զոհին հանգամանքը զոր մանկամարդ կինը կը վերագրէր ինքզինքին, այնպէս մը ձեւացնելով թէ ինք ակամայօրէն ու անգիտակցաբար Մր. Հուայթի—սպանեալին—ծուղակը ինկած էր ատենօք։ Մր. Ճէրօմ, ատեանին ցոյց տալով լուսանկարներ, որոնց մէջ նախկին Միս Նէսպիթը կը նմանուէր ուսանողի, և ուրիշներ որոնց մէջ աւելի թեթեւ ու անպատշաճ արդուզարդերով կ'երեւար, հետզհետէ հարկադրեց զայն խոստովանելու թէ մեղադրելի ընթացքներու մէջ գտնուած էր և թէ, 1902ին, որ և է թատրոնի հետ պայմանագրութիւն չունենալով, Տիկին Թօու ապրած էր նպաստներովը Մր. Հուայթի որուն վրայ այնքան գէշ կը խօսի այսօր։

Ամբաստանեալին կինը հաստատ չէստալ և յաճախ պայրոյթով կը պատասխանէր ընդհ. դատախազին հարցումներուն, որոնք սակայն յաղթանակը տարին, հաստատելով ինչ որ ապացուցանել կ'ուզէին։ Վերջապէս, Տիկին Թօու հեկեկագին արտասուել կը սկսի և ամուսինը իր դէմքը երկու ձեռքերովը կը ծածկէ, երբ Մր. Ճէրօմ կը պահանջէ անմիջապէս երեւան հանել Մր. Հուայթի և Միս Իվլին Նէսպիթի միջեւ փոխանակուած կարգ մը նամակներ, որոնք Հարթֆորտ անուն փաստաբանի մը քով կը գտնուին եղեր, որ չուզեր զանոնք ո՛չ ձեռքէ հանել ո՛չ ալ դատարանին ներկայացնել։ Միեւնոյն ժամանակ, ընդհ. դատախազը ինք ցոյց կուտայ երկու նամակներ զորս Տիկին Թօու Բարիզէն գրած էր դերասանուհիի մը, և որոնց մէջ միլիոնատէրին կինը կը նկարագրէ ցոփ ու շուայտ կեանքը զոր կ'անցընէր Մոնմարթրի ճաշարաններուն մէջ, Մր. Թօուի ընկերակցութեամբ։ Կարճ դադարէ մը ետք, Մր. Ճէրօմ կը յայտարարէ ատեանին, թէ տակաւին մէկուկէս օրուան կը կարօտի աւարտելու համար Տիկին Թօուի հրապարակային հարցաքննութիւնը։ Այս վերջինը նուաղում մը կ'ունենայ և կ'առնեն կը տանին զայն։

∴ Թանի մէջ երեւցած հեռագրական համառօտութեան մը նայելով, անցեալ հինգշաբթի այդ միեւնոյն նիստին մէջ, ընդհ. դատախազը յաջողեր է հաստատել թէ նախկին Միս Նէսպիթ (այժմ Տիկին Թօու) ամուսնանալէն առաջ՝ Մր. Հուայթի հետ միեւնոյն պանդոկը բնակած էր, իրարու հետ հաղորդակցութիւն ունեցող խուցի մը մէջ, միշտ դրամ ստանալով անկէ և թէ, պահ մը, Եւրոպա ճամբորդելու ատեն 500 տոլարի չէք մը առած էր այդ մարդէն որ իր ապագայ ամուսինէն պիտի սպաննուէր օրին մէկը։

Ընդհ. դատախազին նպատակն է, ինչպէս կը տեսնուի դատավարութեանց այս հակիրճ նօթագրութիւններէն, կասկածի տակ դնել Տիկին Թօուի բարոյականը, իր ամուսնանալէն առաջ ունեցած ընթացքներուն իսկ, և թոյլ չտալ որ երդուեալ դատաւորներուն սիրտը կարեկցութիւն մը ունենայ անոր վկայութեանց տպաւորութեան տակ։ Տիկին Թօու և իր փաստաբանը՝ Պ. Տէլմաս խստիւ կը բողոքեն Մր. Ճէրօմի այն խօսքերուն դէմ թէ Միս Նէսպիթի (այժմ Տիկին Թօու) մայրը դրամական ակնկալութիւններ ունէր իր աղջիկը յանձնելու Մր. Հուայթի տռփական քմահաճոյքներուն, երբ դեռ աղջիկ էր ան։ Եւ սակայն Մր. Ճէրօմ երեւան կը հանէ 15ական տոլարնոց կամ աւելի գումարի չէքեր որոնք իրեն կամ իր մօրը ուղղուած էին, և կ'եզրակացնէ թէ Միս Նէսպիթ, երբ թատերաբեմի վրայ չէր խաղար ու անգործ կը մնար, շաբաթը կանոնաւորապէս 25 տոլար կը ստանար իր սիրահարէն՝ Մր. Հուայթէ։

ԳԱՅԹԱԿՂԱԿԱՆ ԴԱՏ ՄԸ

ԿԵՂԾ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԿՆՈՋ ՄԸ ԴԷՄ

Հռոմի մէջ այս օրերս աղմկալից դատ մը տեսնուեցաւ, որ բացուած էր ընդդէմ արկածախնդիր կնոջ մը։ Ինքնակոչ մարքիզուհի մըն էր ան, Վէնէցիա անուն, մինչ իր բուն անունն է Ֆիլօմէն Սրօզաթօ։ Այդ կեղծ մարքիզուհին իբր մրցակից ունի կարգաւորդ վանական մը և եկեղեցական արգելքի ենթարկուած ծերուկ քահանայ մը, որ բան մը չհասկնալ կը ձեւացնէ բացուած դատէն։ Բախտախնդիր կինը, իր բարեպաշտական արուեստական ձեւերով, յաջողած է կարգ մը ազնուապետական և ջերմեռանդ զգացումներով տոգորուած մարդոց շրջանակին մէջ մուտ գտնել։ Այսպէս՝ Ֆիլօմէն Սրօզաթօ, օգուտ քաղելով կոմս Բամիլ Անթօնէլլիի ընտանիքին միամտութենէն, գոհարեղէն և դրամ կորզած է։ Այս դատական գործը չէր արժեր առաջ բերել, եթէ երբեք գրգռած չըլլար կղերական և հակակղերական կիրքերը։ Գործին ամենէն ինքնատիպ կողմը սա է որ այդ կեղծ մարքիզուհին ճարտար հնարք մը բանեցուցած է, Տոմինիկեաններու վստահութիւնը գրաւելով։ Բոմբէյի շրջակայքը կայ նորաշէն սրբարան մը, ուր գտնուած Աստուածածնի հրաշագործ պատկերի մը ուխտի կ'երթան։ Ֆիլօմէն Սրօզաթօ այդ մենաստանը փոխադրել տուաւ ինքզինքը, մահացու հիւանդութիւն մը կեղծելով, և քիչ օրէն անկողնէն ելաւ, ինքզինքը բուժուած հռչակելով։ Այդ վայրկեանէն սկսեալ՝ աղէկցած կինը չափազանց ջերմեռանդութիւն մը ցոյց տուաւ, և իր զգացումները աւելցաւ՝ Տոմինիկեաններու թոյլտուութեամբ։ Եւ որովհետեւ Սրօզաթօ հնարիմաց մարդ մը օժտուած էր, ամէն բանի խառնուեցաւ, երէց ու աբեղայ իրար ձգեց, եկեղեցական ու աշխարհական իրարու հետ դժտեցուց։ Նոյն իսկ գլխէ հանեց վանական հայրերէն մէկ քանին և Ռամբոլլա կարտինալին քեռաղջիկը հռչակեց ինքզինքը և վերջապէս այն քանի մը արարքները գործեց, որոնց պատճառաւ դատի քաշուած է հիմա։ Վկաներու նըստարանին վրայ կը տեսնուէր տողանցումը ազդեցիկ անձերու, որոնք Բոմբէյի մենաստանին կը վերաբերին։ Ամենէն մէկն էր մենաստանին հիմնադիրը, որ մեծ ջանքեր կատարած է նաեւ նոյն վանքին քով հաստատելով նոր քաղաք մը, հին Բոմբէյիի մօտ։ Այդ մարդը, հին քաղաքին ամփիթատրոնին մէջ Աստուածածնի հին պատկեր մը գտած է տասնեւերկու տարի առաջ, և առանց նուիրական ըլլալը հաստատելու, հրաշագործ յատկութիւն մը վերագրած է անոր։ Թէ ինչպէս եղած է այդ բանը, երկար պիտի ըլլայ բացատրել, բայց սա ստոյգ է թէ Նափոլիցիները սկսան մեծ խանդավառութեան ցոյց տալ և ուխտագնացութիւններ կազմակերպել։ Սկսաւ դրամ տեղալ, երբ մանաւանդ հարկ եղած դրամը գտնելով ճշմարտապէս գեղեցիկ տաճար մը շինուեցաւ հին Բոմբէյիի մօտ, սրբարանէն քիչ հեռու, որուն հետ երկաթուղիով կապուած է, տասը վայրկեան հեռաւորութեամբ։ Հին աւերակ քաղաքը այցելող կաթոլիկներէն կ'օգտուի նաեւ սրբարանը, որուն յանձնաժողովը Տոմինիկեաններու յանձնուած է հիմնադրին կողմէ։

Հռոմի դատարանը իր վճիռը տուաւ այս դայթակղական գործին մէջ, սուտ բարեպաշտ Ֆիլօմէն Սրօզաթօն դատապարտելով երկու տարուան և ութսուն օրուան խցարգելութեան, իսկ իր մեղսակիցները՝ Հայր Ֆէրրէթթին, ութը ամսուան և քսանեւերկու օրուան բանտարկութեան և տոմինիկեան Հայր Բիարչին՝ հինգ ամսուան, իսկ երեքն ալ՝ զանազան տուգանքներու։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Վիեննայի օսմ. դեսպանատան խորհրդական Մուսթաֆա Ասըմ էֆ.ի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Ֆրանսայի կառավարութիւնը Օֆիսիէ տը լ'Էնսդրուքսիոն Բիւպլիք պատուանշանը տուաւ Պաղտատի կուսակալ Հազիմ պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշանին ընդունելութիւնը և գործածութիւնը։

ԴԱԴԱՐՈՒՄ. — Պաշտօնական Ձեկոյց մը հետեւեալը կը ծանուցանէ.

«Հայերէն Բիւզանդիոն լրագիրը կանոնի հակառակ գործած ըլլալով, այսօրուընէ սկսեալ անպայման կերպով դադրման դատապարտուած է։»

13 փետրուար 1322

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԸ. — Կայս. Իրատէի մը համաձայն, արարողապետ Ղալիպ փաշա, առջի օրը, Ֆրանսայի դեսպանատունը երթալով դեսպան Պ. Քոնսթանի որպիսութիւնը հարցուց։ Պ. Քոնսթան որ ապաքինած է, Ղալիպ փաշայէն խնդրեց իր երախտագիտութիւնը մատուցանել յանուն Կայս. Վեհափառին՝ իրեն նկատմամբ ցոյց տրուած Կայս. հոգածութեան համար։

ԴՈՆԻԱՅԻ նոր կուսակալ Ճէվատ պէյ, վաղը, իր նախորդ պաշտօնատեղիէն՝ Էնկիւրիէն ճամբայ կ'ելլէ դէպ ի Դոնիա։

ՊՈՆՆԱԶԻԻ նոր կառավարիչ Էօմէր Ալի պէյ, վաղը իր պաշտօնատեղին ուղեւորելու առթիւ, երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

Ռ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ (Լէմինէ) նոր հրամանատար առաջին ֆէրիք Նասըր փաշա, երէկ, Կայս. Պալատ երթալով երախտագիտութիւն մատոյց։ Երկուշաբթի օրը իր պաշտօնատեղին կ'ուղեւորի։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Սերպիոյ դեսպանատան առաջին քարտուղարը, երէկ, Բ. Դուռ երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Գերմանիոյ դեսպանը, երէկ, տեսակցեցաւ արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ. սպառազինմանց վերաստուգութեան գլուխները պիտի փոխադրուին Պոլիս, Ճաղալօղլը, առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնարանին մօտ՝ Շէրիֆ Ալի էֆ.ի ժառանգորդներուն սեփական ապարանքը, զոր գնելու համար հարկ եղած գործողութիւնները կը կատարուին։ Այդ գլուխները հիմա կը գտնուին Մալիէի պաշտօնարանին մէջ մասնաւոր վայր մը, որ անբաւական կուգայ։

ՀԱՇՈՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Ձեռնհաս պաշտօնարանը ընդունեց եղած առաջարկութիւն մը, որով հանգստեան թոշակի Սնտուկէն թոշակ ստացող մը երբ Պոլսոյ ապահովութեան Սնտուկէն պարտք առնէ նայ, այդ երկու սնտուկներուն միջեւ հաշուակցութիւն կատարուի պարտք ունեցողներու առկախ ամսաթոշակներուն համար. առաւ թէ՝ հանգստեան թոշակի Սնտուկին ապահովութեան Սնտուկէն ունեցած առնելիքներու գանձումը պիտի երաշխաւորուի և թէ ամսաթոշակի տէրերուն համար ալ դիւրութիւն մը պիտի ընծայուի։ Այդ մասին պատրաստուած տեղեկագիրը մատուցուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ շոգենաւերը աւելի կանոնաւոր վիճակի մը ենթարկելու համար տրուած որոշմանց մէջ սա կարգադրութիւններն ալ եղած են.—Հեռաւոր ծովերու երթեւեկութեան յատկանալիք շոգենաւերը սահմանուեցան և հաստատուեցաւ որ ասոնց կաթսաները եթէ փոխուին, մեծածախս օգտանէր ձեռք պիտի բերուին։ Ենթադրական հաշուով հարիւր երեսուն հազար ոսկի պիտի ծախսուի՝ Եւրոպայէն նոր կաթսաներ բերել տալու համար։ Այդ ծախքը ընելու համար արտօնութիւն խնդրուեցաւ Բ. Դուռնէն։

ՕՍՄ. ԴՐԱՄՆԵՐԸ. — Զանազան նահանգներէ գրուած է ձեռնհաս պաշտօնարանին թէ շնչամոլ լումայափոխներէ ոմանք օսմ. դրամները, մասնաւոր որոշմնագրոյն տրամադրութեան հակառակ կերպով և ամէն տեղ զանազան եղանակով շրջաբերութեան կը հանեն, որով առեւտուրի մէջ դժուարութիւն կը ծագի և ժողովուրդը կը վնասուի. ուստի հարկ է ամէն տեղի համար հաւասարապէս գործադրելի որոշում մը տալ։

ՀՌՈՄԻ առեւտրական Սենեակը հինգ տարուան համար վերանորոգեց Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին մէջ իտալական պատուիրակ Թէօտոլի մարքիզին պաշտօնը։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. — Ձեռնհաս պաշտօնարանին ծրագիր մը մատուցուեցաւ, առաջարկելով որ «քոնսըրվա»ները, «մալպասըր»ի տեսակները և այլն իրարու հետ բաղդատել և քննել բաղկացած «քոնթրոլ»ի դրութիւնը եթէ Կ. Պոլսոյ ու գաւառական բոլոր մաքսատանց մէջ գործադրուի, մաքսային հասոյթներուն անվճար պահպանումը պիտի ապահովուի. Նաեւ «Թրանսիթ ի գործածութիւններն ալ հարկ է կարգ մը պայմաններով կանոնել: Այդ ծրագիրը մաքսային վերատեսչութեան ղրկուեցաւ՝ քննուելու համար:

ՊԻՐՆԻ օսմ. դեսպանատան խորհրդական Մէհմէտ Բաշըր պէյ իբրեւ օսմ. պատուիրակ ներկայ պիտի գտնուի 1908ի յուլիսին Ժընեւի մէջ գումարուելիք աշխարհագրութեան համաժողովին:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանին կողմէ երէկ գիշեր տրուած սեղանին ներկայ գտնուեցան դեսպաններէ եւ դեսպանութեններէ ոմանք եւ անտանդներու, նմանքրու եւ երկրագործութեան նախարար Սէլիմ Մելհամէ փաշա, Տիկինը ու աղջիկները եւ այլն:

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպանը, առջի իրիկունը, սեղան մը տուաւ դեսպանատան սրահներուն.

—Դեսպան Իմբէրիալի մարքիզը, վաղը, արձակուրդով Հռոմ պիտի ուղեւորի:

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպանատան մէջ, երէկ գիշեր, սեղան մը տրուեցաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Ամերիկայի դեսպանը, առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան խորհրդական Նէճիպ Մելհամէ փաշա ու Տիկինը, Օսմ. Պանքային ընդհանուր Տնօրէն Պ. Տըֆէ, Ֆրանսայի դեսպանատան խորհրդական Պ. Պոբ եւայլն: Սեղանէն ետքը պարահանդէս մը տրուեցաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Պելճիքայի ու Սպանիոյ դեսպանները, Ն. Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Գաբրիէլ էֆ. ու Տիկին Նորատունկեան, պետական խորհուրդին անդամ Մավրոկէնի պէյ ու Անտրէա Քոբաս էֆ., Աբբաս Հիլմի փաշայի որդին՝ Մելիք պէյ եւայլն:

Պ. ՊԼԵԺԷ.— Աղեքսանդրիայէն առնուած վերջին լուրերու նայելով, Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչական խորհուրդին նախագահ Պ. Պլեժէի առողջական վիճակը գոհացուցիչ է: Պ. Պլեժէ մէկ քանի օրէն Կ. Պոլիս պիտի դառնայ:

ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ.— Ինչպէս ծանուցինք, երէկ, Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց Տոյչէ Լէվանթէ Լինիէ Ընկերութեան Մերկուր շոգենաւը՝ երկու հարիւր եօթանասուն երկու զբօսաշրջիկներով, որոնց քառասունհինգը ամերիկացի են եւ միւսներն ալ գերման: Ասոնք երէկ շոգեմակոյկներով ցամաք ելան եւ այցելեցին Պոլսոյ նշանաւոր վայրերը: Մերկուր 2155 թօնօ տարողութիւն ունի: Գերմանիոյ դեսպանը ու դեսպանուհին երէկ նոյն շոգենաւը երթալով, բարի գալուստ մաղթեցին զբօսաշրջիկներուն:

ԿԵՍԱՐԻԱՆ երեսփոխաններէն Միհրան էֆ. երէկ առեւտրական դատարանը տարուեցաւ, ուր, ի ներկայութեան ատենակալներուն, հարցուփորձի ենթարկուեցաւ՝ պանքաներու եւ վաճառատուններու հետ կատարուած գործառնութեանց, առնելիքներուն ու տալիքներուն եւ «մասա»ին յանձնուած առեւտուրներու վրայ կատարուած գործողութեանց մասին: Միհրան էֆ.էն նաեւ կարգ մը բացատրութիւններ առնուեցան Աղեքսանդրիոյ իր ճիւղին հետ ունեցած գործառնութեանց մասին: Այսօր ալ հաշուետումարներու քննութիւնը պիտի շարունակուի, որով Կ. Պոլսոյ առեւտրական Սենեակէն պաշտօնեաներ ուղղուած են: Նոյն Սենեակէն ալ վաճառական Մուրատեան եղբայրներէն Յովհաննէս ու Մկրտիչ էֆ.ները որոշուած են, որոնք այսօր ատենակալներուն հետ պիտի ձեռնարկեն հաշուետումարներուն քննութեան:

—Կեսարեան Նշան էֆ. յայտարարած էր որ իր սպասաւորներէն Առաքել իր ստորագրութիւնը կեղծելով քամփիալով մը հինգ հարիւր ոսկի գանձած է Օսմ. Պանքային Պոլսոյ ճիւղէն: Առաքել այդ պարագան կ՚ուրանայ, որով ստորագրութիւնը պիտի քննուի:

ՆՈՐ ԶՐԱՀԱՒՈՐՆԵՐՈՒ շինութեան համար պատրաստուած յատակագիծերը քննելու համար փութով հրահանգ տրուեցաւ պատկանեալ պաշտօնեաներուն:

ԲԵՐԱՅԻ ոստիկանութիւնը փակել տուաւ Դ. օլամիոյ մէջ մէկ քանի օթէլներ, որոնք կարգ մը դատարկապորտ անձերու ապաստանարան եղած են: Այդ առթիւ խիստ հրամաններ տրուեցաւ, որպէս զի ուրիշ օթէլներու մասին ալ նոյն նպատակով ուշադրութիւն ըլլայ:

ՕԴԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ.— Կիրակի գիշերուընէ սկսած հիւսիսային բուռն հովը եւ անձրեւը այսօր դադրած կ՚երեւան:

— Էտիրնէի մէջ առջի առաւօտնէ ի վեր ձիւնախառն փոթորիկ կը տիրէ:

— Մանասըրի եւ Սելանիկի նահանգաց մէջ ալ, հեռագրական լուրերու նայելով, ձմեռը սաստիկ է:

— Էնկիւրիի մէջ փետրուարի սկիզբներէն ի վեր սաստիկ ցուրտ կ՚ընէ եւ երբեմն ձիւն ալ կը տեղայ: Ջերմաչափը զէրոյէն չորս-հինգ աստիճան իջած է: Ձմեռուան սաստկութենէն հաղորդակցութիւնները դադրած են, որով արմտիք չի ժամաներ: Երկաթուղիի կայարանին մթերանոցները ապրանքներով լեցուած են:

— Հալէպի մէջ անցեալ շաբթու ջերմաչափը մինչեւ զէրօ իջեր է: Մարաշի մէջ ու շրջակաները անցեալները առատ ձիւն տեղացեր է, որուն նմանը տարիներէ ի վեր չէր տեսնուած: Այդ պատճառով շուկաները մէկ քանի օր գոցուեր են. շրջակայ գիւղերուն հետ երթեւեկութիւնները դադրեր են: Տեղեր կան, ուր ձիւնը երեք մեթր բարձրութեան հասած է: Մարաշ երթալիք երկու ուղեւորներ սառեր են:

—Պրուսայի մէջ ու շրջակաները վերջերս շատ ձիւն տեղացեր, սակայն յետոյ հալեր է:

—Տիվրիկի Սէնձան գիւղախումբէն Մարտիկօղլը Մինաս, իր գիւղը երթալու պահուն, ձիւնի փոթորիկի բռնուելով ձիուն հետ սառեր է:

—Պաղտատի մէջ յունուար 10էն ետքը օդերը ցրտելով, առտուները ջերմաչափը զէրոյէն վար երեք աստիճան իջեր է. նաեւ թեթեւապէս ձիւներ է, ինչ որ հաղուադէպ կը նկատուի այդ տեղերուն համար:

—Արաբկիրի բնակիչներէն Թիւֆէնկճի Գարա Մուսթաֆաօղլը Հիւսէյին, Գանրաճիօղլը Յովսէփ, Մէվլուտ, Ահմէտ եւ Ասիֆ գետէն ձուկ որսալու պահուն ձիւնի փոթորիկի բռնուեր են: Ասոնցմէ երկուքը մեռեր են, իսկ միւսներուն ալ կեանքը վտանգի մէջ է:

ՃԻՏՏԷՅԻ մէջ փետր. 12էն ժանտախտէ ութ դէպքեր եւ եօթը մահեր պատահեր են: Այդ ախտը երեւան ելլելէն ի վեր Ճիտտէի մէջ ժանտախտէ 85 դէպքեր եւ 81 մահեր պատահած են:

ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿԱԼՆԵՐԸ.—Էտիրնէի ու Էնկիւրիի նոր կուսակալները՝ Րէշատ ու Րէֆիտ պէյերը երկուշաբթի օրը իրենց պաշտօնատեղիները պիտի ուղեւորին:

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Իհսանիէ թաղին մէջ աղբիւրը երէկ առտու ժամ 2ուկէսին յանկարծ փլաւ: Նոյն միջոցին աղբիւրին առջեւ կեցած ճիչէրճի Կիւքա ու հայազգի Պայրամ քարերուն տակ մնացին: Չորս կողմէ օգնութեան փութալով Պայրամ ձախ սրունքէն վիրաւորուած գտնուեցաւ, իսկ Կիւքայի մարմինը՝ կէս մէջքէն վար ճմլուած էր: Այդ երկուքն ալ Հայտար Փաշայի բժշկական վարժարանին հիւանդանոցը տարուեցան:

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Պոլսոյ Ասմա Ալթըի կողմը, Զընտան Գաբուսը Ճատտէսի, վաճառական Հաճի Ճէմալզատէ Գանտալը Սիւլէյման Սըրրի պէյի խանութը, առջի գիշերը գողեր մտան, սակայն բան մը գողնալու ժամանակ չունենալով փախան, դրամարկղը կոտրելու յատուկ գործիքներ ու լապտեր մը ձգելով: Ոստիկանութիւնը առաջ կը տանի քննութիւնները:

ԳՈՒՄԳԱՊՈՒԻ ծովեզերքէն առջի օրը գտնուած դիակը Մեծ Շուկայի Պոտուում խանին մէջ դերձակ Բանաեօթի որդւոյն՝ դերձակ Միխալին էր, ինչ որ հաստատուեցաւ կատարուած քննութեամբ: Այդ վերջինը բաւական ատենէ ի վեր հիւանդ ըլլալով, Ցունաց հիւանդանոցը կը գտնուէր եւ մէկ քանի օր առաջ ելած էր, բայց կատարելապէս բժշկուած չըլլալուն համար յուսահատելով, ծովը նետուեր ու վերջ տուեր է իր կեանքին:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ երաժշտական Ընկերութեան չորրորդ նուագահանդէսը տեղի պիտի ունենայ մարտ 4ին, իրիկուան ժամը $9^1/_4$ին, Իւնիոն Ֆրանսէզի սրահին մէջ: Երաժշտական յայտագիրը կը պարունակէ Հայտընէն, Ս. Սանսէն, Կրիկէն, Ռամօյէն եւ Պէրլիօզէն ընտիր ու ախորժալուր կտորներ:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Պատրիարքը երէկ գիշեր Պատրիարքարան անցաւ եւ այս առաւօտ նախագահեց Մայր եկեղեցւոյ մէջ Տեառնընդառաջի հանդիսաւոր արարողութեանց: Ն. Սրբազնութիւնը Ճաշու Գիրքէն վերջ գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ, բնաբան ունենալով օրուան ընթերցուածէն «Լոյս յայտնութեան հեթանոսաց» խօսքը: Այս առթիւ Ն. Սրբազնութիւնը նկարագրեց Քրիստոսի քառասնօրեայ ընծայումն ի տաճարն եւ Տեառնընդառաջի տօնին վրայ ամփոփ բացատրութիւններ տուաւ:

Եկեղեցական արարողութիւններէն ետքը, Ս. Պատրիարքը պահ մը Պատրիարքարանի մէջ հանգստանալով՝ դարձաւ Բերա իր բնակարանը:

— Կրօն. ժողովը երէկ թէեւ հրաւիրուած էր նիստ գումարել, բայց անդամներէն միայն Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս եւ մէկ քանի քահանայ անդամներ ներկայ կը գտնուէին, որով Կրօնական ժողովոյ նիստը տեղի չունեցաւ: Ս. Պատրիարքը այժմէն հրաւէր ուղղեց Կրօն. եւ Խառն ժողովներուն՝ ի նիստ գումարուելու համար յառաջիկայ երեքշաբթի եւ չորեքշաբթի:

—Պրուսայի Առաջնորդի օգնական Տ. Վարդան վրդ. Դասապարեան երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց եւ Մայր եկեղեցւոյ այս առաւօտեան ժամերգութեանց ներկայ գտնուելէ վերջ, Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացաւ եւ Պրուսայի թեմական գործերուն վրայ տեղեկութիւններ հաղորդեց: Տ. Վարդան վրդ. Երուսաղէմի միաբաններէն է, եւ ժամանակէ մը ի վեր Պրուսայի Վիճակին մէջ կը պաշտօնավարէ:

—Պաղտատի Առաջն. Տեղապահ Տ. Սերովբէ վրդ. Սամուէլեան հեռագրով հրաժարական ղրկած է Պատրիարքարան:

—Թէքիրտաղի մէջ ընտրական ժողով մը կազմուեր է, նախագահութեամբ Թաղին քարոզիչ Տ. Տիրայր Ծ. Վրդ.ի, Թաղ. Խորհուրդի մը ընտրութեան համար նախապատրաստական գործողութեանց ձեռնարկելու համար:

—Բերրեէն կը հաղորդեն մեզ հետեւեալ տեղեկութիւնները, յունուար 28 թուականով.—

Վերջացան տեղւոյս երկսեռ վարժարանաց կիսամեայ քննութիւնները, որոնց ներկայ գտնուեցանք: Ուշագրաւ էր որ, արական վարժարանը՝ հազիւ մինչեւ Դ. կարգ ունենալով հանդերձ, այս տարի մեծապէս զարկ տրուած էր գիտական եւ մանաւանդ բնապատմական ուսմանց, Սանասարեանցի ուսուցչի մը ներկայութեամբ, որ ջանացած էր նոյն իսկ ատենից անհրաժեշտ առարկաներու եւ նիւթերու պակասը լեցնել, կրկնապատիկ աշխատութեամբ: Տղոց ընդհ. թիւը 90ի կը հասնի եւ յաջորդ շրջանին թերեւս Ե. դասարան մըն ալ աւելնայ, եթէ նոր կարգադրութիւններ ըլլան՝ նիւթապէս: Միւս ուսուցիչներն ալ, հակառակ իրենց խիստ փոքր թոշակներուն, աշխատող երիտասարդներ են:

Աղջկանց վարժարանը մինչեւ Դ. կարգ ունի միայն, 55ի չափ ուսանողուհիներով: Երկու վարժուհիի վրայ ծանրացած է օրական 12 ժամ — կէս կէս դասաժամ —: Աշխատող են երկուքն ալ, ո՛րքան ալ համեստ ըլլայ կարողութիւններն եւ թոշակնին: Գոհունակութեամբ ներկայ գտնուեցանք աղջկանց քննութեանց ալ: Դպրոցը կրնայ հետզհետէ յառաջանալ: — Յաջորդ առթիւ մը՝ երկսեռ վարժարանաց անցեալին, ներկային եւ ապագայի մասին մասնաւոր ուսումնասիրութիւն մը, հետաքրքրական եւ շահեկան մանրամասնութեանց շուրջ: Առայժմ՝ շեշտենք ձեռագործի դասին պէտքը:

⁂ Բերրիի մէջ, վերջերս մեռաւ Մարտիրոս աղա Անթառամեան, բազմանդամ ընտանիքի մը նահապետը, որ հարիւրն անցուցած էր արդէն: Իմացականներէն՝ քնիկ մը թուլցած էր միայն: Բայց մինչեւ վերջին օրերը՝ ֆիզիքապէս ամրակազմ կը մնար: Ակռաներուն մեծ մասը առողջ էր դեռ, մազերը տակաւին բոլորովին չէին ճերմկած: Ինքնաբերաբար՝ կը սիրէր զբաղիլ այգիի եւ պարտէզի աշխատութիւններով. մասնաւոր հոգածութեամբ կը խնամէր եկեղեցապատկան ծառեր, զորս ջրելու համար՝ հեռաւոր աղբիւրէ մը ջուր կը կրէր անձամբ, իր աւեւոր հասակին մէջ իսկ:

—Այս տարուան ձմեռը, ինչպէս ամէն կողմ Մուշի մէջ ալ շատ սաստիկ եղեր է: Դաշտին մէջ մինչեւ երեք չորս կանգուն ձիւն դիզուեր է, գիւղերու հետ հաղորդակցութիւնները գրեթէ դադրելով պահ մը: Շնորհիւ տեղական կառավարութեան, ամէն աշխատութիւն կը նուիրուի ճամբաները բանալու համար: Ձմեռուան խստութեան պատճառաւ, հացահատիկները նուազ եղեր են, թէեւ գարնան ցանքը լաւ արդիւնք կը խոստանայ:

ՄԱՀ
ՏՕՔԹ. Հ. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ ԷՖ.Ի

Ցաւով կ՚իմանանք թէ Տօքթ. Համբարձում էֆ. Նագգաշեան իր մահկանացուն կնքեր է այս առաւօտ, իր բնակարանին մէջ, ի Պէշիկթաշ:

Հանգուցեալը քեռորդին էր Վսեմ. Բարսեղ էֆ. Հալաճեանի եւ փեսան՝ բարեյիշատակ Ցարութիւն փաշա Տատեանի: Վկայուած էր Բարիզի Բժշկական Համալսարանէն եւ ի Կ. Պոլիս դարձին՝ պետական ծառայութեան մէջ ընդունուած էր, իբրեւ բժիշկ: Տօքթ. Նագգաշեան էֆ. Կիւմիւշ Սույի զինուորական հիւանդանոցին բժիշկներէն էր եւ արժանացած էր Իւլայի առաջին աստիճանին եւ Դ. կարգի Օսմանիէ ու Մէճիտիէ պատուանշաններուն:

Ցուղարկաւորութեան վերաբերեալ կարգադրութիւնները՝ վաղուան թուով:

Տօքթ. Նագգաշեան էֆ. լուրջ անձնաւորութիւն մըն էր, ինքզինքը կատարելապէս նուիրած բժշկական արուեստին, որուն մէջ գնահատուած էր իր կարողութեամբը եւ փորձառութեամբը:

Այս ցաւալի մահուան առթիւ, մեր վշտակցութիւնները կը յայտնենք հանգուցեալին այրիին՝ Տիկին Նագգաշեանի եւ Տատեան ու Հալաճեան գերդաստաններուն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պոլսեցի Կարապետ էֆ. Սալըրեան Խուպէսէրեան վարժարանին (ի Թալաս-Կեսարիա) մէկ տարեկան օրաթերթ մը կը նուիրէ. Թերթ մը որուն արդի շրջանը գիրազանցօրէն լաւագոյն է նախորդներէն եւ ընտրելագոյնն է իր նմաններէն, այն է բազմարդիւնն Արեւելք: Վարժարանիս փոքրիկ ուսանողները իրենց նուիրատուին այս գրական նուէրին փոխարէն բան մը չունին հատուցանելիք, այլ միայն շնորհակալութիւն եւ յարգանք: Կարապետ էֆ. իր ծննդավայրէն՝ Թալասէն՝ թէեւ մղոններով հեռու կը գտնուի, բայց իր գրական նուէրով միշտ մօտ է անոր եւ թղթաբերի իւրաքանչիւր ժամանումին ի Թալաս, նա Խուպէսէրեան վարժարանէն Արեւելքով ներս կը մանէ, նորածիլ ուսանողներու մտաց հորիզոնը լուսաւորելով: Համօրէն աշակերտութեան կողմանէ կը փութամ հրապարակաւ շնորհակալութիւն յայտնել Կարապետ էֆ.ին՝ անկեղծ սիրով սեղմելով իր ձեռքը:

Տնօրէն-դաստիարակ Խուպէսէրեան վարժարանի
Պ. Ն. ՏԷՄԻՐՃԻՕՂԼԵԱՆ
Թալաս, 5 փետր. 1907

Ս. ՓՐԿԻՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Գրիգոր Խան Շամմասնեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս՝

Տեարք՝ Բ. եւ Ճ. Գ. Մանուկեան Եղբարք ի Մանչէսթըր 120, Մարկոս Թ. Սարրեան ի Սեօլէօզ 108, Նաւեփ Գիւլբէնկեան ի Պրուսա 54 ղրուշ:

⁂ Հանգուցեալ Գէորգ էֆ. Քէլէկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 216 ղրշ. նուիրած են Հիւանդանոցիս Տ. եւ Տիկին Արթէքի էֆ. Մելքոնեան ի Գաշրէֆէ:

(Հոգաբարձութիւն)

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.—Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ ամէն անոնց, որոնք կը փափաքին Պրուսայի Շերամաբուծական վարժարանին դասախօսութեանց հետեւիլ, թէ նոյն վարժարանին դասերը պիտի սկսին 1907 մարտ 24ին (Հ. Տ.): Ընդունելութեան պայմաններն են հետեւեալները.—Աշակերտիլ փափաքողները պէտք է առնուազն 17 տարու ըլլան: Տարիքի մասին ո եւ է զիջողութիւն չըլլար: Մուտքի քննութիւնը սա նիւթերուն վրայ պիտի կատարուի. 1. Թուաբանութիւն: 2. Երկրին մէջ խօսուած լեզուներէն մէկուն գրաւոր ծանօթութիւն: Քննութիւնները թուրքերէն լեզուով պիտի կատարուին: Աշակերտիլ փափաքողները, վերոյիշեալ թուականէն առաջ, պարտին իրենց խնդրագիրը ուղղել Շերամաբուծական վարժարանին Տնօրէնին եւ վերաբացման օրը ներկայանալ վարժարան, իրենց հետ ունենալով ծննդեան վկայագրին պատճէնը, բարի վարքի վկայագիր մը եւ պատուաստի վկայական մը: 24—10

3/16 յուն. 1907
Ընդհ. Տնօրէնութիւն

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 26 փետրուար.— Ֆոն Պիւլով իշխանը բուռն բանախօսութիւն մը արտասանեց՝ կեդրոնի եւ ընկերվարական կուսակցութեանց միացութեանը դէմ: Նախարարապետին խօսքերը ջերմապէս ծափահարուեցան: Ընկերվարական կուսակցապետ Պ. Պէպէլ պատասխանեց թէ իր կուսակցութիւնը միշտ երկրին զարգացմանը փափաքող եղած է: Կեդրոնի կուսակցութիւնը մեծ դժգոհութիւն յայտնեց ֆոն Պիւլով իշխանին ճառին դէմ: Նոյն կուսակցութեան լրագիրները անկարելի կը նկատեն նախարարապետին եւ կեդրոնին միջեւ համաձայնութիւն մը, վասն զի այս վերջնոյն անդամները պիտի դադրեցնեն իրենց անձնական յարաբերութիւնները ֆոն Պիւլով իշխանին հետ. Նաեւ որոշած են նստաշրջաններու բացման առթիւ այցելութիւն չտալու, ինչպէս սովորութիւն է մինչեւ հիմա:

ՎԻԷՆՆԱ.— Նախարարաց խորհուրդին մէջ, ուր նկատողութեան առնուեցաւ Հունգարիոյ հետ կնքուելիք պետական պայմանագրութեան խնդիրը, նախարարներու մեծ մասը աննպաստ կարծիք յայտնեց որ եւ է զիջողութեան համար:

ՀՌՈՄ.—Պիոս Ժ. ներկայ կացութեան հանդէպ, խորհուրդ պիտի տայ կղերին՝ խաղաղիկ ու հանդարտ շարունակելու իր պաշտօնը, սպասելով իրողութեանց հետեւանքին:

ՓԱՐԻԶ.— Կ՚ըսուի թէ մոնսէնեօր Մոնթանեինի պիտի գրէ նախագահ Պ. Ֆալիէռի, որպէս զի ետ տրուին իր անձնական թուղթերը որոնք գրաւուած են պապական նուիրակութեան թուղթերուն հետ, եւ զորս հրատարակելու մտադիր են նախարարական կուսակցութեան լրագիրները:

ՓԱՐԻԶ.— Ֆրանսայի նախարարաց խորհուրդին մէջ Պ. Քլէմանսօ ցաւ յայտնեց Պ. Պրիանի նկատմամբ իրեն վերագրուած անպատշաճ խօսքերուն համար: Որոշուեցաւ որ առայժմ իրաց վիճակը պահպանուի՝ կրօնական խնդրոյն նկատմամբ: Ուրեմն վերջնականապէս խզուած կրնան նկատուիլ եկեղեցիներու վարձակալութեան մասին կատարուող բանակցութիւնները:

—Ճափոնի դեսպանը հանդիսաւոր սեղան մը տուաւ ի պատիւ նախարարապետ Պ. Քլէմանսոյի:

—Պ. Բոլ Տէրուլէտի եղբայրը՝ Պ. Անտրէ Տէրուլէտ, Ռոշֆուքոլտի դքսակոմսը եւ Պ. Ապրուէն, նախկին երեսփոխան ու Բըբի Թուէա լրագրին Տնօրէնը, որոնք հիւանդ էին, մեռան:

ՓԱՐԻԶ.—Կը հաստատուի այն լուրը թէ Անգլիոյ թագաւորը, յառաջիկայ ամսուն Պիարից ուղեւորելու պահուն, առիթէն պիտի օգտուի երկու-երեք օր Բարիզ անցնելու համար: Այդ այցելութիւնը պաշտօնական հանգամանք մը պիտի ունենայ:

—Բայլի Թորիլլիանիէն կաթսան պայթելով քսան հոգի վիրաւորուեցան:

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Ամերիկեան կառավարութիւնը ամրացնել կուտայ Հոնոլուլուն՝ Հավայի կղզիին մայրաքաղաքը՝ Ճափոնի հետ պատերազմի մը իբրեւ նախազգուշութիւն, որ անխուսափելի կ՚երեւայ.

ՓԱՐԻԶ.—Պատւոյ Լէգէօնի ասպետութեան աստիճան տրուեցաւ Օսմ. Պանքայի Բարիզի ճիւղին Տնօրէն Պ. տը Սէռժայի:

ՀՌՈՄ.— Բրոֆէսէօր Պասթիանէլլի բժշկական գործողութիւն մը պիտի կատարէ Սեւ Լերան Միլէնա իշխանուհիին վրայ, որ երէկ Հռոմ ժամանեց:

ՊԵՐԼԻՆ.— Լրագիրները երկարօրէն կը խօսին ֆոն Պիւլով իշխանին ճառին վրայ: Ֆօրվէրդս կ՚ըսէ թէ նախարարապետին եւ կաթոլիկ կեդրոնին միջեւ պայքարը կեդրոնին համար նպաստաւոր ելք մը պիտի չունենայ: Ֆօսիշէ Զայթունկ հաւանական կը գտնէ որ Ռայխսդակը նորէն լուծուի աշնան:

ՓԱՐԻԶ.— Ծերակոյտը, այսօր, քուէարկեց հաւաքմանց վերաբերեալ նոր օրինագիծը, որով նախապէս զեկոյց ընելու տրամադրութիւնը ջնջուեցաւ:

ՆԻՍ.— Ադամանդի ծանօթ միջնորդ Պ. Շիֆ, այսօր հոս մեծ գողութեան մը զոհ գնաց՝ սեղանաւորական հաստատութեան մը մէջ, ուր դրած էր՝ ձեռքը բռնած մէկ միլիոն ֆր. է աւելի արժէք ունեցող ադամանդներ պարունակող փոքր պայուսակ մը: Հեռագիր մը խմբագրելու համար պայուսակը գետինը դրաւ եւ գրելու զբաղած պահուն պայուսակը աներեւութացաւ: Գողը տակաւին գտնուած չէ:

ՎԻԷՆՆԱ.— Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը Ս. Էթիէնի պատուանշանը տուաւ Վիէննայի ֆրանսական նախորդ դեսպան Ռէվուալ մարքիզին:

Բարեկիրթ ընտանեաց կեանքի պատկեր, բոլորովին բարոյալից եւ հետաքրքրական, Ժիւլ եւ Էտմօն տը Կօնգուռ եղբարց նշանաւոր վէպը

ՌԸՆԷ ՄՕԲԸՐԷՆ
ԴԵՌԱՀԱՍ ՄԻՋԱԿՈՐԵԱՐԸ

մասնաւորապէս կը յանձնարարուի իբր դաստիարակութեան գիրք, որուն մէջ յուզուած են մանչ եւ աղջիկ զաւակներ կրթելու, օժտելու, ամուսնացնելու վերաբերեալ կարգ մը ընկերային եւ նիւթական հարցեր: Արդի ժամանակաց ամէնէն ընտիր եւ հրահանգիչ վէպերէն մին որ Գրիգոր Մալխասի ճարտար գրիչէն յաջողապէս հայերէնի վերածուած եւ Մատթէոսեանի ընտիր տպագրութեամբ 307 էջերէ բաղկացեալ ստուար հատորի մը մէջ լոյս տեսած է, կը ծախուի

10 դահեկանի
ԲՈՒԶԱՆԴԵԱՆ ԴՐԱՏԱՆ մէջ
Ղալաթիա, Իզմիրլի Օղլու խան 7—8
Գրավաճառաց համար մասնաւոր զեղչ 12—12

ԱՌԱՋԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՇՏ ՁՐԻ Է
ՏՕՔԹ. Խ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱՄԻՋԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բացի կիրակիէ, ամէն օր հիւանդ կ՚ընդունի Պաղչէ-Գաբու չուքուրհամամ Հաճի Պէքիր էֆ.ին դիմացը՝ սեղանաւորի խանութին վրայ թիւ 19 իր մասնաւոր դարմանատանը մէջ: Աւելորդ է ըսել թէ դիմող հիւանդները նորագոյն մեթոտներու կիրառումով կը դարմանուին: 12—9

ԷՆՍԹԻԹԻՒ ՓԻՆՍԸՆ
ՏՕՔԹ. ԷՆԿԼԷՆՏԸՐԻ
Շէհզատէ փողոց, թիւ 6

Սոյն հաստատութեան մէջ կը գտնուին լուսաբուժութեան եւ Ռէօնթկէննեան ճառագայթներու գործերը: Գիրութիւնը, յօդացաւը, էգզէման, զոնջութիւնը (քէլլիք) կը դարմանուին եւ կիներու դէմքին վրայ եղած մազերը այս հաստատութեան մէջ: Ճշգրիտ ախտաճանաչութիւն կը կատարուի Ռէօնթկէնեան ճառագայթներու միջոցաւ: Ռէօնթկէնեան ճառագայթներու տեղափոխելի գործիներ ալ կը գտնուին: 6—2

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐ

Տասն ընտրեալ լուսատիպ պատկերներ, գործ անմահ նկարիչներու (Կիրլանտայօ, Միքել Անճէլօ, Ռաֆայէլ, Թիցիանօ, Ռիւպէնս, Վան Տիք, Հօֆման, Տօրէ եւայլն) բոլորովին ձրի պիտի տրուին ամէն անոնց որ գնեն մէկ օրինակ

ԹԱՐԳՄ. ԵՒ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ
Ս. ԱՒԵՏԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ՔԱՀ. Վ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆԻ

Խին լաթակազմ 30 դահեկան — Թղթակազմ 28 դահեկան, անդրոյ: Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով:
Կեդրոնատեղին՝ Մ. Պ. Սիրունեան
Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Եալըզ Խան
Գաւառներէ եւ արտասահմանէ եղած յանձնարարութիւնք անյապաղ կը կատարուին: 10—5

ՊԱԶԱՐ ՏԸ ՄԻՒԶԻՔ
Պ. Բ. ԲԱԲԱՏՕՐՈՒԼՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ
ԲԵՐԱ, ՂԱԼԱԹԻԱ, ՊՕԼԻՍ
Ժամանում ամէն տեսակ նորաձեւ ապրանքներու:
Պերճանքի եւ արուեստական առարկաներ,
Ամուսնական նուէրներու յատուկ:

Արծաթեղէն Գոհարեղէն
Ժամացոյց Մարօքէնէ առարկաներ
Լամբար Լուսամփոփ

Անագապղինձէ եւ հողէ արձանիկներ, գրասենեակի նիւթեր, ծխողներու առարկաներ, արդուզարդի նէսէսէռներ եւն. եւն.
Անմրցելի գիներ: 16—11
15 % ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ 15 %

ԸՆԴՕՐԻՆԱԿԱԾ ԵՆ
Ս. ՏԹԱՑԵԱՆ Մեծ Գործարանին ճակատը եւ
Ս. ՏԹԱՑԵԱՆ Մեծ Գործարանին ծանուցումները
ԲԱՅՑ ՉԵՆ ԿՐՑԱԾ ԸՆԴՕՐԻՆԱԿԵԼ
Ս. ՏԹԱՑԵԱՆ Մեծ Գործարանին ապրանքներուն վայելչութիւնը
Ս. ՏԹԱՑԵԱՆ Մեծ Գործարանին ազնիւ եւ աժան ապրանքները
ԳԼԽԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՈՏՔԸ
ՁԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐԸ ՄԻՇՏ ԿԸ ԳՆԵՆ
ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆԷՆ
Ս. ՏԹԱՑԵԱՆԻ
Ղալաթիա՝ Քարաքէօյի հրապարակ, թիւ 9, Պոլիս՝ Պաղչէ Գաբու, թիւ 61
20—2

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ՔՐԷՏԻ ՖՈՆՍԻԷ ԷԺԻԲՍԻԷՆԻ 3 %
ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐ
1886ին եւ 1903ին հրապարակ հանուած
ԱՄՈՐԹԻՍՄԱՆԻ ԹԻՐԱԺԸ
1907 Մարտ 1ին

Օսմ. Կայս. Պանքան իր Կեդրոնատեղիին եւ Պոլսոյ ու Բերայի իր մասնաճիւղերուն մէջ չափաւոր բրիմով կ՚ապահովագրէ այդ պարտաթուղթերը ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարման վնասներուն: Հիմակուան գներուն համաձայն, առաջ եկած վնասը 88 ֆրանք պիտի ըլլայ առաջին շրջաբերութեան պարտաթուղթերուն համար, իւրաքանչիւրին գինը ըլլալով 338 ֆրանք, իսկ 19 ֆրանք վնաս երկրորդ շրջաբերութեան պարտաթուղթերուն համար, որոնց իւրաքանչիւրին գինն է 269 ֆրանք: 20—16

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 13/26 Փետրուար		
Օսմ. Փոխս. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	105 22
Ամէնէն բարձր գին	»	105 23
Ամէնէն վար գին	»	105 22
Րումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	151 $^7/_8$
Ամէնէն բարձր գին	»	151 $^7/_8$
Ամէնէն վար գին	»	151 $^3/_4$
Թրամվայ	»	70 —
ԲԱՑՈՒՄ 14/27 Փետրուար		
Օսմ. Փոխս. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	105 21
» » » ժամը 7ին	»	105 21
Րումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	151 $^3/_4$
» » ժամը 7ին	»	151 $^5/_8$
Քարափ Կ. Պոլսոյ Գ. Կ.	»	440 —
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա. սերի	»	520 —
» » » Բ. սերի	»	519 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ո.	18 45
Շիրքէթի Խայրիէ	»	41 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	4 90
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 85
Օսմ. Ծխախոտ		— —
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		11 25
» ժուիսանս		6 45
» պարտաթուղթ		482 —
Թրամվայ	Ֆր.	70 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		369 —
Պալիա Քարա Այտըն		696 —
Միտիլլի պանքա	Օ. Ո.	6 25
Սալոնիքի պանքա		175 —
Մերսին Ատանա պրտղթ.	Ա. Ո.	16 75
Քարասու տռանձնաշնորհեալ		114 —
» սովորական		110 —
» 5 պարտաթուղթ		88 —
Քարափ Իզմիրի		596 —
Փոխառ. Հելլենական 5 %		262 —
Հելլենական պարգեւաւոր թուղթ		434 —
» » »	Օ. Ո.	4 07
Լաուրիոմ	Ֆր.	108 $^1/_2$
ՍԹՈՒԼԱՆՑ		
Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	1 80
» » 8 »		4 60
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.	1 50

Փոխ. հրապարակ Օսմ. Պանքայի $6^1/_2$ %

	Գնում	Վաճառում
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	110 —	— —
» չէք »	110 $^1/_4$	110 $12^1/_2$
Բարիզ 3 ամիս ֆր.	— —	— —
» չէք »	22 90	22 85
Պերլին մարք	18 65	18 60
Վիեննա քուրան ֆիօրին	21 93	21 87

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	ղրշ.	109 38
Ֆրանսական »	»	87 15
Գերմանական 20 մարք	»	106 10
Բոլ Էմփէրիալ	»	90 20
Մէճիտի տարբերութիւն	»	107 20
Արծաթ մանրուք	»	104 —
Մէթալիք	»	100 20
Րուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8 67

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 26 Փետրուար		
Միացեալ Օսմ. պրտղթ.) բաց.	Ա. Ո.	96 90
) գոց.	»	96 90
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.	153 —
Թրամվայ	»	71 75
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	692 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	454 —
Պալիա Քարա Այտըն	»	702 —
Օսմ. մաքսատուն	»	— —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	95 67
Քրէտի Լիոնէ	»	1213 —
Ռուսական 5 %	»	88 60
Իտալական Ռանթ	»	103 15
Սպանիական արտաքին	»	95 12
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 275
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի	»	4 —
ԼՈՆՏՈՆ, 26 Փետրուար		
Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	96 —
) գոց.	»	96 —
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 37
Էժիբսիէն միացեալ	»	— —
Անգլիական քոնսոլիտէ	»	86 87
Հելլենական 5 % 1881	»	52 75
» Մօնօբօլ	»	— —
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	101 50
Ռանտ Մայնս	»	6 78
Ռուսական 4 % 1888—1889	»	76 75
Ճափոնական 4 %	»	— —
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 48
Դրամազեղչ	»	6 —
ՊԵՐԼԻՆ, 26 Փետրուար		
Օսմ. միացեալ		96 10
Ռուսական 4 % 1902	մարք	— —
Րումէլի երկաթուղի	»	146 —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամսուան	»	20 270
Դրամազեղչ	»	7 —
ՎԻԷՆՆԱ, 26 Փետրուար		
Րումէլի երկաթուղի	քուրոն	176 50
Վիէնըր Պանք Ֆէրայն	»	567 45
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	95 46
» Լոնտոնի վրայ	»	241 20
Ռուսական 5 % 1906	»	84 90
Օսմ. Ռէժի	»	— —

Մ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԻՒՆԻՕՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1829
1828 L'UNION DE PARIS
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ՓԱՐԻԶ 9, ՊԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ եւ պահեստ	329	Միլիոն Ֆրանք
1905ին գանձուած ապահովագին	39	» »
Մինչեւ 1905ի վերջը հատուցեալ վնասք	460	» »

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ՚երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխին ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ՚ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրելոց:
Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. նպաստաւոր պայմաններ՝ անհամեմատ կերպով աւելի ԴԵՐԱԶԱՆՑ քան ո՛ եւ է Ընկերութեան պայմանները: Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏ, եւն. եւն.:
Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ եւ Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՅՍԷՐԼԵԱՆ
Պէտ ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քաթըրճը Օղլու Բասաժ:
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ: 50—3

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՂԻ ՊԱՐԿԵՐՈՒ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒՄ

ԱԶԴ.— Հանր. Պարտքի Թողեալ հասոյթներու Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հանրութեան թէ աճուրդի կը դնէ հայթայթումը՝ 1.—Իւրաքանչիւրը 100 քիլօ աղ պարունակելու կարող 300,000 պարկեր, 44×26½ ինչէս ծաւալով, 2½ լիպրա ծանրութեամբ: Հիւսուածքը՝ 8×8: 2.—Իւրաքանչիւրը 50 քիլոգրամ աղ պարունակելու կարող 200,000 պարկեր, 20×28 ինչէս ծաւալով. հիւսուածքը միեւնոյն: Ամէնքն ալ Լիվըրբուլ Թուիլ տեսակէն, խծպուած եզերքներով և խայծղանուած:

Ապրանքի յանձնումը պէտք է կատարուի Իզմիրի մէջ, ծախքերը յանձնառուներուն վրայ:

Առաջարկուելիք գիները պէտք է կատարել շիլինով ու բէնսով, կնքուած պահարանի մէջ, նմոյշներու ընկերացած, այս վերջինները համապատասխան՝ Վարչութեան կեդրոնատեղիին մէջ ի տես դրուած պարկերուն, որոնք յանձնառուներուն կամ Կ. Պոլսոյ իրենց ներկայացուցիչներուն տրամադրութեան տակ դրուած են: Յանձնառուներէն կը պահանջուի իրենց յանձնելիք ապրանքի արժէքին հարիւրին քսանըհինգը աւանդ ձգել: Այդ գումարը պիտի վերադարձուի ապրանքին յանձնումէն յետոյ միայն, նմոյշին համապատասխան ըլլալու պայմանաւ:

Աւանդ ձգուած գումարները կրնան յանձնուիլ Կեդրոնական Վարչութեան կամ Օսմ. Պանքայի կեդրոնատեղիին Կ. Պոլսոյ մէջ կամ իր մասնաճիւղերուն:

Աւանդի գումարին վերաբերեալ թուղթը պէտք է ընկերանայ առաջարկին:

Մինչեւ յառաջիկայ 1907 ապրիլ 15 (Ն. Տ.) կէս օր, պիտի ընդունուին առաջարկները: Վերջնական աճուրդը պիտի կատարուի ապրիլ 16ի կէս օրին: Վարչութիւնը, աճուրդին կատարումէն անմիջապէս յետոյ, իր որոշումը յանձնառուին պիտի հաղորդէ, կա՛մ հեռագրով՝ եթէ այս վերջինը Թուրքիոյ նահանգներուն մէջ կը գտնուի, և կամ նամակով՝ եթէ Կ. Պոլիս կը գտնուի: Վարչութիւնը իրեն կը վերապահէ ըստ կամս աճուրդի դնելու հայթայթուելիք ապրանքին ամբողջութիւնը կամ 100 քիլոնոց կամ 50 քիլոնոց պարկերը զատ զատ: Պարկերու հայթայթումը ամէնէն ուշը մինչեւ 1907 յունիս 15 պէտք է կատարուի: Այդ պայմանաժամը անցնելէն յետոյ Վարչութիւնը իրեն կը վերապահէ օրինական ոեւէ միջոց ձեռք առնելու իրաւունքը՝ իր շահերը ապահովելու համար, եթէ երբեք յանձնառուն կրէ վերեւ յիշուած պայմաններու անգործադրելի մնալէն: Վճարումը, յանձնառուին փափաքին համաձայն, կամ Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի կատարուի, օսմ. ոսկիով՝ անգլիական ոսկին 110 ղրուշ հաշուելով, կամ Կալկաթայի մէջ՝ րուբիով, մէկ րուբին մէկ շիլին 4 բէննիի հաշուելով, և կամ թէ Լոնտոնի վրայ քաշուած չէքով, ամբողջ ապրանքին յանձնումէն յետոյ:

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

7/20 փետր. 1907 (1322) 26—2

PHOENIX ASSURANCE Ld. Co

“ՖԻՆԻՔՍ„

ESTABLISHED 1782

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782 ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար
Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ եւ վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով:

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի եւ կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով:

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է. ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ եւ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ: Ցա՛րդ վճարած է աւելի քան 27,000,000 անգլ. ոսկի:

Ընդհ. գործակալ եւ Պոլսոյ եւ գաւառաց: Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Վիքալիս խան, Պանք Օթօմանի մօտ Ղալաթիա:

Փոխ. գործակալ ի Պոլիս
ՃԻՎԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ
50—1 Ֆնտգլեան խան

Արտօնատէր ԶԱՐԷՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Վիճակ 31 Դեկտ.ի 1906

ՊԱՀԱՆՋՔ	Օսմ. ոսկի		ՊԱՐՏՔ	Օսմ. ոսկի	
Բաժինք չզանձուած	5,500,000	—	Դրամագլուխ	11,000,000	—
Սնտուկ ի Կ. Պոլիս	2,388,214	08	Պանքատոմսք ի շրջաբերութեան ի Կ. Պոլիս եւ ի մասնաճիւղս	1,277 298	—
Պետական արժէթուղթք	1,876,615	35	Վճարելի փոխանակագիրք	2,769,218	68
Զանազան արժէթուղթք	3,298,922	35	Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պահանջողք	1,476,571	12
Զանձելի փոխանակագիրք	3,205,673	73	Դրամական աւանդք որոշ պայմանաժամով	11,027,209	92
Ընթացիկ հաշիւք Կայս. Գանձուն— պարտականք	1,712,892	28	Վճարելի շահաբաժինք	23 612	47
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պարտականք	3,997,061	93	Կանոնական պահեստ	983,258	43
Փոխատուութիւնք արժէթղթոց եւ վաճառաց	6,965,806	32	Զանազանք	803,129	69
Անշարժ եւ շարժուն գոյք	261,239	75			
Զանազանք	153,872	52			
Օ. Ո.	29,360,298	31	Օ. Ո.	29,360,298	31

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տոմարաց

Ընդհ. Տնօրէն	Ընդհ. Տնօրէնի օգն.	Հաշուակալ
Վ. ՏԷՖԻԷՍ	Յ. ՆԻՍՍ	Օ. ՊՐԱՆՑ

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԸՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելուն դէմ:

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10 666 666 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	154,666 666 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	400,728 000 »
1904 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	65 324 946 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան Վօյվօտա Ղալաթիա:
Պոլսոյ գործակալութեան, Տէլիֆզատէ խան Աչըր Էֆէնտի ճատտէսի, Թիւ 26:
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՐՄԻԶ 11 50—11

ԱՊԱՌԻԿ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ
ՆՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐ

ՀԷՐՃԱՅԻ HERDJAI

Ամէն անուան յատուկ սկզբնատառով ադամանդազարդ ոսկի մատնիներ

Հէրճայի վաճառատունը՝ գոհարեղէններու, ոսկի և արծաթ շղթաներու, գրպանի, պատի և քօնսօլի ժամացոյցներու մասնաւոր վաճառումէն զատ՝ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն վստահութենէն քաջալերուած, այս անգամ կը փութայ յայտարարել թէ՝ ամէն եղանակի յատուկ վերջին նորաձեւութեան վրայ պատրաստ ունի արանց, կանանց և տղայոց համար ամէն տեսակ հագուստներ ու անձրեւի համար մուշամայա վերարկուներ, նաեւ ճերմակեղէններ, ֆանէլլաներ և թօհաֆիյէներ ու կօշիկներ: Ունի նաեւ կահկարասի, ձիզանի լամբարներ, մահճակալներ, եւրոպական ու անգլիական գորգեր, գետնի մուշամաներ, կրամօֆօններ ու պիսիքլէթներ՝ ամենավերջին կատարելութիւններով:

Հէրճայի վաճառատունը մայրաքաղաքիս մէջ միակն է, որ շահած է հանրութեան վստահութիւնը և գոհունակութիւնը, իր ապրանքներուն ազնուութեան և ոսկիներու մաքրութեան, ձեւաւորութեան և աժանութեան համար:

ԱՊԱՌԻԿԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Գնուած ապրանքին հարիւրին 20ը միայն կանխիկ, իսկ մնացեալ գումարին համար շաբաթական հարիւրին 5 վճարմամբ պատրաստ է հայթայթել:

Վաճառատունս հաստատուած է
ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՅ, ՈՍԿԵՐՉԱՑ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 13

Անգամ մը այցելել բաւական է համոզուելու համար թէ Հէրճայի անմրցելի կազմակերպութեամբ մը ի վիճակի է այսօր գոհացնելու իր ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները:

Կանխիկ գնողներու համար հարիւրին 5 զեղչ
Սակարկութիւն չկայ 50—17
Շաբաթական վճարմանց համար սնտուկներ միշտ պատրաստ են

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանասթր եւ Իզմիր:

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաեւ միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ: Չէքերու հաշիւներ կը բանայ: Արժէթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ: Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ: Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով: Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով: Պանքը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը, շատ նպաստաւոր պայմաններով: 50—11

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2/14 եւ 320 Սեֆեր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըր խան, Հէզա էն փողոց, Թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պահչէ Գաբու, Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ:
Պոլիս, Մ. Ի. Սատօք, Շէյխ Իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու Թիւ 10:
Պոլիս, Ապտի պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց:
Պոլիս, Գ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու, Իզմիր փողոց:
Պոլիս, Իհսան պէյ, Իզզէթ փաշա խան:
Գատըգիւղ, Քեամիլ էֆ., չուկայի հրապարակ:
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճատտէսի:
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի:
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի. Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօդորոս Իօանիտէս, Նամազկատան մօտ:
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, Թիւ 137:
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան:
Բէնտիք, Բ. Սոմմարիբա:
Մեծ կղզի, Րէսուլ էֆ.:
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտէս, կայարանի հրապարակ:

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ:

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ:

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ:

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին:
) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց:
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ:
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց:
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2:
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13:
Սկիւտար) Չարշը Պոյը, Թիւ 120:

Դասեր և Նորոգութիւններ ձրի: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը: 16 50—6

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօն	Անուանք	Թօն	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3726	Միքատօ	3557	Տիբիս	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1 57	Սիլվիօ	119
Արիոսթօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մոնթէպէլլօ		Սցէրա	1203
Պասանօ	1822	Տրինատօ	504	Իակօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	1264	Էքօ	3464	Իտալօ	5 40	Նէքօ	1 33	Թ. Ուիլսըն	1546
Բըֆֆալօ	4181	Էլտօրատօ	1520	Ճինօ	1080	Օտիս	4100	Թոպիօ	3337
Գէյրօ	1371	Էցաքօ	1841	Քէլսօ	053	Ինթացիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիպսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլրինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարէօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քոմօ	1700	Պալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գօզօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Պօլօ	510	Վոլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Րիալթօ	2329	Վ. Քլէթունցն	239
Սօսէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօռնօ	1843	Րինալտօ	1553	Ինտուս	1350
Գոլորատօ	4235	Կիկանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Րոլլօ	613	Ջէցա	1200
Գոնկօ	2905	Կոզօ	1011	Մալմօ	724	Րօճէս	1789	Թորօ	
Գորսօ	895	Կրտանօ	1695	Մարէնկօ	1473	Րօզարիօ	136	Մայօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Թայզօ շոգենաւը, նաւապետ Սաքլէրըն:
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Վասքօ շոգենաւը, նաւապետ Հէրպարք, մարտ 2ին:
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22-24, Պիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—2)

ՊԱԼՔԱՆ

Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ Ֆրք. 9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ » 142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահկարասի եայլն, Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ անմրցելի գիներով և պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մանուկներու, եւայլն եւայլն: 50—23

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՌՈՒՆՃԵԱՆ
Ղալաթիա, Տէօյչէ Օրիէնթ Պանքի կից, Սինասոն խան

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆիորին,
ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 36 միլիոն
ֆիորինի չափ:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են: Յիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր:

Վինըր Պանք-Ֆերայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3: Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն:

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3	օր	100—150	ոսկի գումարի համար
6	»	151—200	» » »
10	»	201—500	» » »
15	»	501—1000	» » »
30	»	1001 և անկէ վեր	» »

Վինըր Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ աւանդողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տետրակին պարունակած գումարը:

Վինըր Պանք-Ֆերայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ տալ կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու:

Խնայողական Սնտուկէն զատ: Վինըր Պանք Ֆերայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող
շոգենաւեր

Ա ԿԱՐԳԻ	Բ ԿԱՐԳԻ
Սեթի	Նայդօգրիս
Մինիա	Էմէյսիս
Ռափաէլ	Պուզիրիս
Թէյպըր	Մօէրիս
Նարպօն	Ֆայլէի
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգըստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին:

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին: Սակերին
Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին:

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈՒԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթալ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
50—41 31 Ճէյմս Սդրիթ, Լիվրբուլ.

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ
Փետրուար

Դշ 13/26 Սեվաստաբօլ ժամը 10ին առաւօտուն, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բօր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն.
Եշ 15/28 Օտեսա ժամը 10ին առաւօտուն:
Շբ. 17/2 Միտիլլի, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 1ին առաւօտուն:
Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն:
50—10

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (68)

ԼԻԱՆ-ՆԷՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԼԷՆՕՐԻ ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐԸ

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՃՈՒԼԻՕՅԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջապէս մանկամարդ կնոջ աչքերը խոշոր խոշոր բացուեցան: Հետաքրքիր, բայց ո՛չ դաժան, այդ աչքերը կը թուէին պրպտել սենեակը:

—Յիսուս-Մարիամ, ինքզինքը կը գըտնէ հետզհետէ, ըսաւ Մանօն հառաչագին: Տեսէք, օրիորդ, դէմքին վրայ գոյն եկաւ: Կարծես թէ կը լսէ խօսքերս ու կը ճանչնայ զիս:

Գրեթէ իսկոյն Լէնօր տկար ձայնով մը մրմնջեց.

—Մանօն, դո՞ւն ես:

—Այո՛, սիրելի տիրուհիս, ձեր վաղեմի սպասուհին է, որ չկրնալով ձեզնէ հեռու ապրիլ, հոս եկած է, պատասխանեց Մանօն գոհունակ դէմքով...

—Ո՞ւր է Տիան:

Այդ կարճ հարցումը ամէնուն սիրտը անձկութեան մատնեց:

Աւա՜ղ, հէգ մայրը մոռցա՞ծ էր իր զաւկին անհետացումը:

—Ամէն առտուան պէս Տիանը ինծի տուր, յարեց մանկամարդ կինը: Ինչո՞ւ համար ինծի չես հնազանդիր: Միթէ կը քնանա՞յ ան... Օրօրոցը բա՛ց ուրեմն...

Տիկին տը Սէրիսօլ ելաւ նստաւ անկողնին մէջ և աչքերով փնտռեց վարդագոյն վարագոյրներով ծածկուած սիրուն բօյնը, մինչ քովընթեր իր մահճակալին: Բայց Լէնօր իր շուրջը խմբուած բարեկամ մարդոց կարեկից դէմքերը միայն նշմարեց:

Սարսուռ մը ցնցեց զինքը: Անգութ իրականութիւնը կը ցցուէր մտքին առջեւ:

Մշուշապատ քօղը պատռած էր: Լէնօր կը յիշէր զաւկին առեւանգումը:

Թշուառական մըն էր հայրը: Իր աղջիկն ու ամուսինը մահուընէ աւելի գէշ վիճակի մը ենթարկուած էին: Թէ՛ Ռօժէն և թէ Տիան կորսուած կը համարուէին իրեն համար: Յուսահատած, անձնասպանութեան դիմած էր:

Անբախտ կինը կը սարսռար, մտքին առջեւ բերելով այն հեղուկ անդունդը, ուր նետուած էր, և այն ցաւագին հոգեվարքը զոր ունեցած էր՝ ջուրին մէջ հեղձամղձուկ:

Եւ այս ամէնը ապարդիւն եղած էր: Բարոյական ու ֆիզիքական անձկութիւններ չէին կրցած զինքը մատնել այն յաւիտենական ու առանց երազի քունին, որուն այնքան կը տենչար:

Ա՜հ, ո՞ր յիմարը, ո՞ր արարածը ալիքներէն դուրս հանած էր զինքը:

Երկար հեծկլտուք մը լսուեցաւ տարաբախտ կնոջ բերնէն: Մատները գալարեց հեծեծագին, ըսելով.

—Ինչո՞ւ համար չձգեցին որ մեռնիմ...

Բայց Ժանն իր սրտին վրայ սեղմեց մանկամարդ կինը և Մանօն իր տիրուհիին ձեռքերը համբուրեց խանդաղատանօք:

Ժանն զօրավիգ չեշտով մը ըսաւ.

—Ա՛հ, Լէնօր, սիրելիս, քանի որ կ'երդնում թէ Տիանդ քեզի պիտի վերադարձուի ընդհուպ, ինչո՞ւ այդքան կը յուսահատիս: Այնպէս չէ՞, հայր իմ:

Սրտաշարժ ժպիտ մը նշմարուեցաւ Տիկին տը Սէրիսօլի տժգունած բերնին վրայ:

—Կ'ուզեմ մեռնիլ, յարեց Լէնօր: Այն արարքը որուն արգելք եղաք այսօր, վաղը պիտի վերսկսիմ:

—Քու սիրակցորդ ամուսինդ ալ չպիտի լքենք, Լէնօրս: Եթէ գիտնայի՛ր թէ հայրս որքան համակրութեամբ կը խօսի անոր վրայ... Պ. տը Սէրիսօլի անմեղութիւնը քիչ ատենէն պիտի հաստատուի, որով քու քովդ պիտի վերադառնայ:

Յուսահատութիւնը չփարատեցաւ մանկամարդ կնոջ աչքերուն մէջ:

Ժանն յանդիմանական մեղմ չեշտով մը պատասխանեց.

—Օ՜հ, սիրելիս, խոհական եղիր: Դժբախտութիւնը երկար չի տեւեր և քու բարեկամներդ անկարելին պիտի ընեն՝ բառնալու համար այդ դժբախտութիւնը: Պահ մը միայն խաւարած պիտի ըլլայ երջանկութիւնդ:

Բայց Լէնօրի մորմոքիչ նայուածքը կը յայտնէր այն ճշմարտութիւնը, զոր չէր համարձակեր ըսել և զոր Ճուլիօ միայն կրնար հասկնալ:

—Եթէ երբեք ամուսինս և աղջիկս ալ վերադարձնեն ինծի, դարձեալ կրծող որդ մը պիտի մնայ սրտիս մէջ և ոչ ոք պիտի կարենայ այդ որդէն ազատել զիս: Աւազակի մը աղջիկը չե՞մ միթէ, ես որ ամէն բանէ վեր կը դասեմ ազնուութիւնն ու բարոյական գեղեցկութիւնը:

Ճուլիօ տխրօրէն դիտեց մանկամարդ կինը, որ այնքան սրտաճմլիկ երեւոյթ մը ունէր իր տժգունութեան մէջ:

—Սէնէն ազատելը բան մը չէ, ըսաւ Ճուլիօ մտովի: Հիմա կը սկսի ազատարարութեան ճշմարիտ գործը: Ինծի համար վտանգ մըն է ճշմարտութեան յայտնումը, բայց կրնա՞մ ձգել որ մեռնի այս պատուական կինը, որ Ժաննիս բարեկամուհին է, զիս ազատող մարդուն կինը և որուն այնքան փորձանք պատճառած եմ ակամայ:

Տօքթ. Լըպրէ, հիւանդին վրայ ծռած իր նշանածին հետ, մեղմօրէն կը խօսէր, հանգիստ պատուիրելով Լէնօրի:

Ճուլիօ անոնց մօտեցաւ, ըսելով.

—Կը հաճի՞ք քանի մը վայրկեան առանձին ձգել Տիկին տը Սէրիսօլի հետ: Սիրելի Ժօրժ, իր հոգին հանդարտեցնելու է, որպէս զի կարենայ ձեր կողմէ յանձնարարուած հանգիստը վայելել:

—Անհրաժեշտ է անիկա, պատասխանեց երիտասարդ բժիշկը: Այն տենդը, որ ատենէ մը ի վեր կը ջլատէ Տիկինին ուժերը, առաջ եկած է իր բարոյական տուայտանքէն: Երբ այս վերջինը անհետանայ, տենդն ալ պիտի անցնի:

—Այդ բարոյական դարմանումով կը յուսամ թէ աւելի նպաստաւոր արդիւնքներ ձեռք պիտի բերեմ:

Երկու նշանածները քովի սենեակը գացին Մանօնի հետ:

Միայն Ճուլիօ մնաց հիւանդին քով, որ զարմացկոտ նայուածքներ կը ձգէր քիմիագէտին վրայ:

—Միթէ գաղտնիք մը ունի՞ք ինծի ըսելիք, հարցուց Լէնօր տխրագին չեշտով մը:

—Այո՛, տիկին, բայց կը թախանձեմ որ ձեր մտածումին խորը պահէք այդ գաղտնիքը: Այն անձը զոր բերան պիտի տամ, չափազանց պիտի կատղի, երբ իմանայ որ ձեզի հաղորդած եմ այդ գաղտնիքը, այնպէս որ ամէնքս ալ պիտի կըրնանք վնասուիլ իր վրէժխնդրութենէն:

—Խօսեցէք, պարոն, և վստահ եղէք իմ գաղտնապահութեանս վրայ, ըսաւ մանկամարդ կինը ծանրախոհ դէմքով մը:

—Հասկցած էք որ ձեր ամենամեծ վշտին պատճառը չէն եղած ձեր ամուսնոյն անիրաւ դատապարտութիւնը և Տիանի առեւանգումը, այլ ձեր հօր անպատիւ մէկն ըլլալը:

Տիկին տը Սէրիսօլ սարսուռ զգաց:

—Ամուսինս կրնայ թիարանէն դուրս ելլել ճակատաբաց և իր պատիւը վերահաստատել տալ, ըսաւ Լէնօր մեղմաձայն: Աղջիկս ալ կրնայ ինծի վերադարձուիլ, բայց ո՞վ պիտի վերադարձնէ իմ պատիւս, որ այնքան ոճիրներով արատաւորուած է:

—Այդ ոճիրները անձնական են: Դուք չէք կրնար համամեղ գտնուած ըլլալ գէշ արարքներու...

—Միեւնոյն արիւնը կը հոսի մեր երակներուն մէջ: Իմ աղջկանս փոխանցած եմ այդ արիւնը: Ո՞վ գիտէ թէ այդ անիծեալ ժառանգութեան պատճառաւ ինչ փորձանքներու պիտի հանդիպինք: Պ. տը Սէրիսօլ անբիծ անուն մը ձգած է: Թերեւս անիկա լաւագոյն համարէ մեր անհետացումը, այսինքն իմ և հէգ զաւկիս անհետացումը

(Շարունակելի)